

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

Rektor: prof. Ing. Mikuláš Látečka, PhD.

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

Dekan: Dr. h. c. prof. Ing. Peter Bielik, PhD.

Hospodárska súťaž v podmienkach SR.

Diplomová práca

Katedra manažmentu

Vedúci katedry: Doc. Ing. Ján Murgaš, CSc

Vedúci práce: JUDr. Mária Dobišová

Andrej Turic

Nitra 2008

Summary

Economic competition represents a natural mechanism which acts in market economy as the regulator of entrepreneur's effective behaviour and simultaneously leads to optimal utilisation of economy resources and to effects on the side of consumers. Protection of economic competition is not self-aimed, it can not be enforced absolutely, but it tends to creation of conditions for economic development. Competition represents an economic phenomena closely tied together with the system of functioning market mechanism it means that all measures which affect market area conditions can result to change of conditions in the sphere of economic competition.

In my work I was analysing the protection of the Economic competition and legalisation in Slovak Republic. Which also included description of forms of unlawful restrictions on competition and concentration, the authority, obligations of undertakings and maintaining confidentiality? My work was theoretically based on my knowledge from the Act No.136/2001 on Protection of Competition and the Act No. 513/1991.

Antimonopoly Office is responsible for the protection of economic competition in day to day life and in my work I was interested in it's functioning together with it's decisions. The main goal of this Office is to promote and to protect the economic competition, to create conditions for its further development as well as to prevent the creation and maintenance of monopolistic or dominant position of entrepreneurs, if it precludes or restrict economic competition. Its competencies are defined by the Act, which is a decisive instrument by assurance of the competition protection and creation system.

In the practical part of my work I was analyzing the decision of the Office about concentration ECO-INVEST, a. s. and FABUŠ, s.r.o.. That was a prime example of application of my theoretical knowledge in real life situations.

In the conclusion I have combined my experience with economic competition and underlined it's importance in Slovak economy.

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že som diplomovú prácu vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru súvisiacu so zameraním diplomovej práce.

Nitra

.....

podpis autora

Touto cestou vyslovujem poďakovanie pani JUDr. Márii Dobišovej za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

Nitra

.....

podpis autora

Použité označenie

SR	– Slovenská republika
SK	– Slovenská koruna
ES	– Európske spoločenstvo
EÚ	– Európska únia
PMÚ SR	– Protimonopolný úrad Slovenskej republiky
SNR	– Slovenská národná rada
A. S.	– Akciová spoločnosť
S. R. O.	– Spoločnosť s ručeným obmedzením

Obsah

Úvod.....	7
1. Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky.....	9
2. Cieľ práce.....	21
3. Metodika práce	22
4. Hospodárska súťaž v podmienkach SR	23
4.1 Hospodárska súťaž z mikroekonomického hľadiska	24
4.1.1 Skutkové podstaty nekalej súťaže	25
4.2.1 Klamlivá reklama	26
4.1.3 Klamlivé označovanie tovaru a služieb.....	27
4.1.4 Vyvolanie nebezpečenstva zámieny	28
4.1.5 Parazitovanie na povesti.....	29
4.1.6 Podplácanie	29
4.1.7 Zľahčovanie.....	30
4.1.8 Porušenie obchodného tajomstva	31
4.1.9 Ohrozovanie zdravia a životného prostredia	32
4.1.10 Právne prostriedky ochrany proti nekalej súťaži.....	33
4.2 Hospodárska súťaž z makroekonomického hľadiska	34
4.2.1 Formy nedovoleného obmedzovania súťaže	35
4.2.2 Dohody obmedzujúce hospodársku súťaž.....	35
4.2.3 Zneužívanie dominantného postavenia	39
4.2.4 Koncentrácia	42
4.2.5 Protimonopolný úrad Slovenskej republiky	46
4.3 Prípadová štúdia rozhodnutia Protimonopolného úradu o koncentrácii.....	50
5. Záver	56
6. Použitá literatúra.....	59

Úvod

Hospodárska súťaž ako záruka efektívnosti a pozitívneho pôsobenia na vývoj konkurencieschopnosti a stability ekonomiky je neoddeliteľnou ekonomickou a právnou kategóriou trhového mechanizmu.

Efektívna hospodárska súťaž zvyšuje kvalitu economickej výkonnosti. Ide o významný nástroj, ktorý má súčasne chrániť i podporovať hospodársky významné činnosti a konania príslušných subjektov najmä za tým účelom, aby sa tieto hodnoty a princípy stali prioritným kritériom úspešnosti na danom trhu.

Pod pojmom efektívna hospodárska súťaž sa rozumie posudzovanie a hodnotenie obmedzení súťaže vo väzbe na ich možné pozitívne efekty. Teda nejde o absolútnu samoúčelnú ochranu súťaže.

V krajinách s vyspelou trhovou ekonomikou preberá štát úlohu ochrancu hospodárskej súťaže a právne predpisy upravujúce hospodársku súťaž majú svoje pevné miesto v práve nielen v členských štátoch Európskej únie, ale aj v komunitárnom práve. Význam práva hospodárskej súťaže spočíva predovšetkým v eliminácii vytvárania umelých bariér na trhu výrobkov, výkonov, prác a služieb.

Vo vzťahu k politike hospodárskej súťaže je hlavným cieľom zabezpečiť správne riadenie vnútorného trhu tak, aby sa vytvorila rovnaká hracia plocha pre všetkých. Z tohto dôvodu všetky podnikateľské praktiky, ktoré sú v rozpore s týmto cieľom, podliehajú preskúmaniu a možnému finančnému postihu.

Fyzické i právnické osoby, ktoré sa zúčastňujú na hospodárskej súťaži, aj keď nie sú podnikateľmi, majú právo slobodne rozvíjať svoju súťažnú činnosť v záujme dosiahnutia hospodárskeho prospechu a združovať sa na výkon tejto činnosti, sú však povinné pritom dbať na právne záväzné pravidlá hospodárskej súťaže a nesmú účasť na súťaži zneužívať.

Zneužitím účasti na hospodárskej súťaži je nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže a nekalé súťažné konanie (nekalá súťaž).

Nekalá súťaž obsiahnutá v legislatíve jednotlivých štátov je právnym inštrumentom, ktorého cieľom je zabraňovať takým jednaniam v hospodárskej súťaži, ktoré je objektívne nežiaduce, a to hlavne pre hospodársku súťaž samotnú, lebo práve na nej a jej rozvoji leží bremeno národohospodárskeho rozvoja, ktorý je v tržnej ekonomike vedúcim politickým a ekonomickým princípom fungovania štátu.

Interpretácia nekalej súťaže je zásadná, lebo od nej sa odvíja chovanie subjektov v hospodárskej súťaži, ich praktiky a v konečnom dôsledku aj jej dynamika.

Hospodárska súťaž sa nesmie obmedzovať, vylučovať a skresľovať, to znamená, nie je prípustné akékoľvek umelé obmedzenie slobody konania účastníkov trhu, ktoré je objektívne spôsobilé ovplyvniť súťaž. Pod vylučovaním súťaže sa chápu také činnosti, v dôsledku ktorých súťaž na príslušnom trhu prestane existovať.

Obmedzovanie súťaže v užšom slova zmysle predstavuje znižovanie intenzity súťaže na trhu. Rovnako dôležité je aj skresľovanie súťaže, ktoré nemení rozsah súťaže, ale jej kvalitu. Za skresľovanie súťaže sa považuje umelá zmena podstaty súťažných podmienok v prospech niektorých účastníkov súťaže, ktorá vedie k odchýlke od „normálnych“ podmienok súťaže, a tým ich zvyhodňuje pred ostatnými účastníkmi súťaže.

1. Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

MAJDÚCHOVÁ, H. – NEUMANNOVÁ, A. (2006) uvádzajú, že v podmienkach ekonomiky Slovenskej republiky je systém právnej ochrany hospodárskej súťaže tvorený dvoma vzájomne sa dopĺňujúcimi systémami, z ktorých prvý je zameraný na ochranu proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže a druhý na ochranu proti nekalej súťaži. Na uvedené normy však nadväzuje množstvo ďalších zákonov, ktoré zabezpečujú rovnosť šancí a regulačný rámec pre podnikanie. Súťažné procesy sú základom trhového hospodárstva. Úlohou vládnej politiky hospodárskej súťaže je preto ochraňovať a presadzovať rozvoj súťaže. Táto požiadavka má trvalý význam pre praktickú hospodársku politiku, pretože súťaž a tým aj celkové usporiadanie ekonomiky je trvalo ohrozované správaním sa hospodárskych subjektov, ktoré sa snažia oslabiť nepríjemný tlak súťaže aplikovaním protisúťažných praktík správania.

ELIÁŠ, K. a kol. (2004) pojem „nekalá súťaž“ vznikol spojením dvoch výrazov a to výrazu „nekalý“ a „súťaž“. V obecnom zmysle má slovo „nekalý“ ten istý význam ako výrazy „mravne závadný“ alebo „nepoctivý“, „nekalosť“ je to isté ako „darebáctvo“.

HAJN, P. (2000) pokiaľ by sa zákonodarca rozhodol postihovať nekalú súťaž špeciálnymi kazuisticky utváranými ustanoveniami, stál by pred ťažkou ba priam nadľudskou úlohou. Podnikateľská invencia totižto vždy objaví nový, výslovne nezakázaný nekalý spôsob ako škodiť konkurencii. Nekalá súťaž resp. jej zákaz postihuje právne delikty, ktoré zneužívajú účasti v hospodárskej súťaži deformáciami súťažných pravidiel s cieľom poškodiť súťažiteľa nekalým spôsobom. Ľudská snaha dosiahnuť maximum ziskov s minimom námahy sa prejavuje v neobyčajne mnohostranných a premenlivých formách – od tých hodnotných po také, ktoré sú obcenejšie alebo v konkrétnej situácii či v určitom spoločenstve považované za nežiaduce.

HAJN, P. (2007) k otázke právnej úpravy generálnej klauzule treba najprvobecne povedať, generálna klauzula je typickým príkladom legislatívnej procedúry, kedy zákonodarca preferuje všeobecné ustanovenia, ktoré sú pre svoju obecnú povahu označované ako tzv. „generálne klauzule“, „otvorený právny koncept“ alebo tiež ako „zavedená doložka“. Dôvody takejto právnej úpravy a dôvody pre inkorporáciu legislatívnych ustanovení typu generálnych klauzúl do právneho poriadku spočívajú podľa prevládajúcej praxe v rýchlom

vývoji postmodernej spoločnosti a „vynaliezavosti ľudského ducha“, ktorý je zo svojej biologickej povahy súťaživý a ktorý ide za úspechom vo všetkých oblastiach ľudského konania neobzerajúc sa v podstate na ostatných. Z dôvodu, že takáto charakteristika ľudského jedinca je imanentná rovnako aj jeho konanie a chovanie v oblasti hospodárskej súťaže, je treba podľa zákonodarcu stanoviť obecný zákaz používania nekalosúťažných praktík, ktorými sú jednanie spôsobilé túto súťaž poškodiť a v konečnom dôsledku vylúčiť. Z tohto dôvodu je právne politicky odôvodnený *generálny zákaz nekalej súťaže*, a to v podstate v súlade s obecným ľudsko - právnym princípom, podľa ktorého „*sloboda jedinca končí tam, kde začína sloboda druhého*“. Cieľom právnej úpravy nekalej súťaže je, aby súťaž medzi subjektmi ktoré sa podieľajú na hospodárskej súťaži prebiehala *fair*, t. j. aby boli stanovené pravidlá chovania účastníkov hospodárskej súťaže, kde súťažná sloboda každého z účastníkov takejto súťaže končí tam, kde začína súťažná sloboda druhého účastníka hospodárskej súťaže.

HAJN, P. (1995) generálna klauzula plní dve funkcie:

- a) uvádza, „vytýka pred zátvorku“, najobecnejšie podmienky, ktoré musia byť splnené vždy, aby určité jednanie mohlo byť zaradené pod niektorú z konkrétnejších skutkových podstát nekalej súťaže. Pokiaľ určitému jednaniu chýba čo i len jediný znak, jediná podmienka z generálnej klauzule, nie je možné ho kvalifikovať ako nekalú súťaž,
- b) umožňuje i jednanie nepodraditeľné pod žiadnu zo špeciálnych skutkových podstát nekalej súťaže kvalifikovať ako nekalosúťažné, to v prípade, že toto jednanie splňuje všetky znaky generálnej klauzuly (napríklad skrytá reklama, podprahová reklama a iné prípady nekalej reklamy).

Generálnu klauzulu je teda možné použiť i samostatne. Vo všeobecnosti je prijímaný názor, že generálna klauzula má len tieto dve vyššie uvedené funkcie.

MUNKOVÁ, J. (2001) však prisudzuje generálnej klauzule ešte aj funkciu tretiu a tou je určovanie celkového smeru zákona alebo jeho príslušnej ucelenej časti.

LISSE, L. (2007) pre možnosť aplikácie skutkovej podstaty nekalej súťaže musia byť kumulatívne splnené všetky tri znaky generálnej klauzule nekalej súťaže, pretože k naplneniu skutkovej podstaty nepostačuje splnenie len niektorých zákonom reprobovaných konaní, ktoré patria medzi jej znaky. Konanie v rozpore s dobrými mravmi v rámci hospodárskej súťaže znamená konanie v rozpore s tradíciami, vykazuje znaky diskriminácie alebo vybočenie z pravidiel morálky v rámci hospodárskej súťaže. Ide o konanie, ktoré môže

privodiť ujmu súťažiteľovi, ak sa nedodrží dobromyseľnosť, čestnosť, zvyklosť v hospodárskej súťaži a využíva sa prax, ktorej výsledkom je omyl, lešť, vyhrážka alebo výrazná nerovnosť zmluvných strán.

MUNKOVÁ, J. (2001) uvádza, že vecný dosah súťaže, na ktorý sa predmetná úprava vzťahuje, je daný obmedzením na súťažnú činnosť v záujme dosiahnutia hospodárskeho prospechu. Ďalej podotýka, že pokiaľ ide o otázku hospodárskeho prospechu ako cieľového efektu súťažnej činnosti, je treba zvážiť, či je pod ním možné rozumieť len dosahovanie zisku alebo je možné ho chápať i širšie.

DOBIŠOVÁ, M. (2001) uvádza, že úlohou hospodárskej súťaže ako podporného mechanizmu zvyšovania výkonnosti a efektivity ekonomiky každého demokratického štátu, je vytváranie a udržiavanie systému zabezpečujúceho nenarušovanie hospodárskej súťaže na trhoch výrobkov, výkonov, práce a služieb, pričom narušovaním hospodárskej súťaže rozumieme vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže. Dôležitým momentom politiky ochrany hospodárskej súťaže je vytváranie podmienok pre ďalší rozvoj konkurencie, s cieľom podporiť hospodársky rozvoj v prospech spotrebiteľa.

Hospodárska súťaž sa podľa **VINCÚRA, P. a kol. (2002)** nesmie obmedzovať, vylučovať a skresľovať, to znamená, nie je prípustné akékoľvek umelé obmedzenie slobody konania účastníkov trhu, ktoré je objektívne spôsobilé ovplyvniť súťaž. Pod vylučovaním súťaže sa chápu také činnosti, v dôsledku ktorých súťaž na príslušnom trhu prestane existovať. Obmedzovanie súťaže v užšom slova zmysle predstavuje znižovanie intezity súťaže na trhu. Rovnako dôležité je aj skresľovanie súťaže, ktoré nemení rozsah súťaže, ale jej kvalitu. Za skresľovanie súťaže sa považuje umelá zmena podstaty súťažných podmienok v prospech niektorých účastníkov súťaže, ktorá vedie k odchýlke od „normálnych“ podmienok súťaže, a tým ich zvýhodňuje pred ostatnými účastníkmi súťaže.

Podľa **PELCA, V. (1995)** je hospodárska súťaž súperenie fyzických a právnických osôb v hospodárskej oblasti s cieľom dosiahnuť hospodársky prospech. Účastníci súťaže majú právo svoju súťažnú činnosť slobodne rozvíjať a k hospodárskej súťaži sa združovať. Účastníci hospodárskej súťaže sú povinní dodržiavať právne záväzné pravidlá hospodárskej súťaže a nesmú účasť v súťaži zneužívať. Jednanie súťažiteľov nesmie byť v rozpore

s dobrými mravmi súťaže a nesmie privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom – potom by išlo o nekalé súťažné chovanie a nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže.

MAJDÚCHOVÁ, H. – NEUMANNOVÁ, A. (2006) konštatujú, že v trhovom hospodárstve hospodárska súťaž umožňuje rozdeľovanie obmedzených zdrojov medzi vzájomne si konkurujúce ekonomické činnosti. Súťaž sa tak stáva dominantným spoločenským procesom, ktorá zabezpečuje slobodu správania sa a voľby tým, že:

- umožňuje podnikom slobodne disponovať ich využiteľnými zdrojmi,
- dovoľuje spotrebiteľom voľbu medzi alternatívnymi ponukami.

Ak na trhu nepôsobí konkurencia, nepôsobí ani prirodzený tlak na ekonomickú efektívnosť a v ekonomike sa nedosahuje taká úroveň dôchodkov, ktorá by bola možná vzhľadom na existujúce zdroje.

KNAP, K. (1999) vo svojej definícii súťaže, ktorú chápe ako hospodársku súťaž v najvšeobecnejšej rovine tvrdí, že súťaž je vlastne súperenie dvoch alebo viacerých hospodárskych subjektov na tej istej strane trhových vzťahov (ponuky či dopytu) o dosiahnutie hospodárskeho výsledku spočívajúceho v uskutočnení výmeny výrobkov alebo služieb s tými istými účastníkmi trhu, a to také súperenie, ktoré vzájomne ovplyvňuje hospodársku činnosť týchto subjektov a vytvára na strane druhých potencionálnych účastníkov trhových vzťahov objektívnu možnosť voľby medzi rôznymi súťažnými ponukami či dopytmi. Z uvedenej definície možno vyvodit' jednoduchý fakt, a síce, že súťaž celkom nevyhnutne predpokladá jestvovanie trhu vybudovaného na garanciách slobody konania a rozhodovania všetkých jeho účastníkov tak na strane ponuky ako aj na strane dopytu. Táto sloboda zahŕňa popri slobode prístupu na trh a slobode konkrétnych podnikateľských rozhodnutí nositeľov ponuky aj slobodu uzatvárania zmlúv s protistranou trhu, teda spotrebiteľmi.

CORONAKIS, B. (2002) konštatuje, že hlavným cieľom vnútorného trhu je vytvoriť rovnaké podmienky hospodárskej súťaže v rámci všetkých členských štátov únie. Realizácia tohto cieľa vyžaduje systém, na základe ktorého by mohol obchod vo vnútri spoločenstva prosperovať, bez obchodných bariér a fungoval by zákon ponuky a dopytu. Politika hospodárskej súťaže je na dosiahnutie tohto cieľa životne dôležitá, pričom presadzuje kdekoľvek je to možné to, že podnikateľské praktiky, ako kroky zamerané proti hospodárskej

súťaži zo strany podnikateľov alebo národných orgánov, neprotirečia skutočnej hospodárskej súťaži.

BIELIK, P. a kol. (2002) prechod od centrálne plánovaného hospodárstva k trhovej ekonomike priniesol so sebou proces transformácie väčšiny štátnych podnikov na podniky súkromné. Aby sa pre rôzne formy vlastníctva vytvorilo rovnaké ekonomické a právne prostredie bolo potrebné zmeniť ústavu tak, aby sa zrovnoprávnilo vlastníctvo všetkých vlastníkov. Orientácia našej ekonomiky na trhové hospodárstvo si vyžiadala predovšetkým eliminovať rozhodujúci vplyv štátu a jeho orgánov na chod ekonomiky a nové ekonomické prostredie.

DOBIŠOVÁ, M. (2001) konštatuje, že hospodárstvo Slovenskej republiky je založené na princípoch sociálne a ekologicky orientovanej trhovej ekonomiky, ktorej jedným z podstatných atribútov je ochrana konkurencie, resp. súťaže medzi súťažiacimi subjektami. Politika a právo hospodárskej súťaže spadá pod verejné právo, čo znamená, že štát zabezpečuje prostredníctvom svojho štátneho orgánu, ktorým je Protimonopolný úrad Slovenskej republiky ochranu a podporu hospodárskej súťaže.

DOBIŠOVÁ, M. (2000) uvádza, že hlavným poslaním Protimonopolného úradu Slovenskej republiky je chrániť a podporovať hospodársku súťaž, vytvárať podmienky pre jej ďalší rozvoj, ako aj zamedzovať vzniku a udržiavaniu monopolného alebo dominantného postavenia podnikateľských subjektov, pokiaľ znemožňuje alebo obmedzuje hospodársku súťaž. Jeho kompetencie sú upravené zákonom ako rozhodujúcim nástrojom zabezpečenia systému ochrany a tvorby konkurencie najmä v oblastiach:

- ak úrad považuje dohodu medzi podnikateľmi za takú, ktorá obmedzuje súťaž, vydáva rozhodnutie o povinnosti zdržať sa plnenia takejto dohody,
- ak dochádza ku zneužitiu dominantného postavenia, úrad vydáva rozhodnutie o povinnosti zdržať sa takéhoto konania.

Úrad vydáva tiež rozhodnutia o koncentrácii, úrad požaduje nápravu od orgánov štátnej správy a obcí, ak tieto obmedzujú hospodársku súťaž, podpory hospodárskej súťaže v procese privatizácie, podieľa sa na identifikácii a odstraňovaní ostatných bariér vstupu na trh, zabezpečuje propagáciu princípov ochrany hospodárskej súťaže, zastupuje Slovenskú republiku pri medzinárodných rokovaniach a dohodách v oblasti hospodárskej súťaže.

BIELIK, P. (2006) konštatuje, že podnik vždy existuje v určitom konkrétnom prostredí, v tzv. časovej a priestorovej realite. Priestorovú realitu tvorí súhrn prvkov prostredia, s ktorými je podnik vo vzájomnej väzbe a ktoré ho obklopujú. Do okolia podniku zahŕňame len tie prvky prostredia, ktoré na podnik určitým spôsobom pôsobia, ovplyvňujú ho a na ktoré podnik spätnou väzbou pôsobí. Medzi prvkami okolia existujú rôzne súvislosti, vzájomne sa rôznou intenzitou ovplyvňujúcich. Vplyv okolia na podnik je vo všeobecnosti veľmi silný, zatiaľ čo možnosť podniku ovplyvňovať okolie je skôr symbolické.

BLAŠKOVÁ, M. (1997) uvádza, že chápanie zmyslu hospodárskej súťaže podlieha určitému vývoju ako každá iná činnosť. Hospodárska súťaž je nástrojom riadenia a kontroly trhu. Súťaž, to je neľútostný boj. Štát musí okrem iného stanoviť presné pravidlá hospodárskej súťaže, dbať na ich dodržiavanie a sankcionovať ich porušovanie. Obsah týchto pravidiel je ovplyvnený stupňom hospodárskeho rozvoja, ako aj všeobecnými ekonomickými teóriami a teóriami hospodárskej súťaže. Politika ochrany hospodárskej súťaže - protimonopolná politika je dnes bežnou súčasťou hospodárskej politiky všetkých vyspelých trhových ekonomík. Má príslušný inštitucionálny rámec a legislatívnu úpravu. Má chrániť súťaž, nie súťažiacich a treba ju chápať tak, aby umožňovala, nie bránila takým podnikateľským postupom, ktoré podporujú ekonomickú efektívnosť. Základnou podmienkou úspešnej protimonopolnej politiky je kvalitný informačný systém, ktorý zahŕňa zber dát, ich spracovanie, systematizáciu a vyhodnotenie. Informácie potrebné na odhaľovanie protikonkurenčných praktík – kartelových dohôd, fúzií a zneužívania hospodárskeho postavenia podnikateľa na trhu protimonopolný úrad čerpá z rôznych zdrojov. Základnou zložkou informačného systému je register podnikateľov a databáza o ich hospodárskej činnosti. Súčasťou tohto systému je publicita rozhodnutí úradu, ktoré nadobudli právoplatnosť o neschválení kartelových dohôd a fúzií, o zneužití monopolného alebo dominantného postavenia a o uložených pokutách a ďalších nápravných opatreniach. Skúsenosti zo sveta ukazujú, že podnikatelia sa obávajú publicity možno viac ako samotných pokút.

MIŽÍČKOVÁ, E. a kol. (2004) uvádzajú, že vertikálne väzby podnikov sú aj vo väzbe na štát. Funkcie štátu vo vzťahu k podnikom sa realizujú cez hospodársku politiku štátu. Hospodárska politika štátu sa realizuje najmä prostredníctvom fiškálnej politiky, protiinflačnej politiky, vedecko-technickej politiky, protimonopolnej politiky, ekologickej, sociálnej, zahranično-obchodnej a ďalších politík.

VINCÚR, P. (2002) uvádza, že protimonopolná politika je jedným zo základných prvkov zabezpečujúcich fungovanie voľného trhu. Je integrálnou súčasťou hospodárskej politiky vlády v procese vytvárania funkčného trhu a zabezpečovania jeho ochrany. Ak trhový mechanizmus pôsobí viac-menej autonómne, zásahy štátu musia byť ciele a koordinované. Protimonopolná politika predstavuje sústavu nástrojov a opatrení, ktorými štát zabezpečuje:

- voľný vstup nových subjektov na trh, odstraňovanie bariér vstupu na trh a vytváranie podmienok pre voľný obchod z trhu, t. j. ochranu potenciálnej konkurencie,
- sledovanie a odstraňovanie nedovoleného obmedzovania súťaže, ktoré predstavujú dohody, zneužitie dominantného postavenia a ktoré ovplyvňujú vo svojom záujme rozsah výroby, spotreby a ceny,
- ochranu spotrebiteľov voči správaniu sa výrobcov, dovozcov a iných dodávateľov, ktorí znevýhodňujú spotrebiteľa.

Koncepcia súčasnej slovenskej protimonopolnej politiky výslovne ustanovuje hlavný cieľ a to ochranou súťaže podporovať hospodársky rozvoj v prospech spotrebiteľov. Cieľom teda nie je konkurencia za každú cenu, ale „hospodársky rozvoj v prospech spotrebiteľov“. Dobre fungujúce hospodárstvo, v ktorom existuje dostatočná konkurencia medzi účastníkmi trhu je najlepšou zárukou prospechu a spokojnosti spotrebiteľov.

PISTOVIČ, J. (2003) uvádza, že hospodárska súťaž je záruka efektívnosti a pozitívneho pôsobenia na vývoj konkurencie schopnosti a stability ekonomiky. Pôsobí ako prirodzený regulátor efektívneho správania sa podnikateľov a súčasne vedie k optimálnemu využívaniu zdrojov ekonomiky. V krajinách s vyspelou trhovou ekonomikou preberá štát úlohu ochrancu nad hospodárskou súťažou a právne predpisy upravujúce hospodársku súťaž majú svoje pevné miesto nielen v práve členských štátov Európskej únie, ale aj v komunitárnom práve.

ÁRENDÁŠ, M. a kol. (1997) poukazujú na to, že v trhovej ekonomike plní štát tri vzájomne prepojené funkcie: v prípadoch, ak je dokonalá konkurencia zamieňaná s nedokonalou, pôsobí na efektívnosť trhového mechanizmu; štát v tom prípade pristupuje k protimonopolným opatreniam, štátne orgány môžu ovplyvňovať prerozdeľovanie dôchodkov; stabilný rozvoj hospodárstva ako celku je ďalšou úlohou štátu; svojimi nástrojmi rozvíja schopnosti trhového mechanizmu prekonáva vzniknuté poruchy.

SAMUELSON, P. - NORDHAUS, W. (1992) považujú za závažnú odchýlku od dokonalej konkurencie *nedokonalú konkurenciu* alebo *monopolné prvky* v ekonomike. Nedokonalý konkurent je taký, ktorého činnosť môže ovplyvniť cenu tovaru. Vrcholom nedokonalkej konkurencie je *monopolista* – jediný dodávateľ, ktorý sám určuje cenu statku. Celý ekonomický život je zmesou konkurenčných a monopolných prvkov. Keď sa monopolná sila - schopnosť veľkej firmy ovplyvňovať ceny na danom trhu – stáva ekonomicky významnou, objavujú sa ceny vysoko prevyšujúce náklady a znižujúce množstvo outputu, ktoré spotrebitelia chcú kúpiť. Príliš vysoké ceny a príliš nízky output sú charakteristickým znakom neefektívnosti spojenej s monopolnou silou. Štát považuje každú formu monopolu za nežiadúcu. Vláda prijíma protitrustové zákony a ekonomické regulatívy v záujme zlepšenia fungovania nášho nedokonalého systému trhovej súťaže.

ZENTKOVÁ, I (1999) dokonalé konkurenčné firmy majú najmenšiu trhovú silu zo všetkých trhových štruktúr. Oproti tomu monopoly majú trhovú silu najväčšiu, pretože existujú len vtedy, ak jedna firma vyrába a predáva taký tovar alebo službu, ktorý nemá žiadny substitút. Toto je najdôležitejšia charakteristika monopolu. Ďalšou charakteristikou je, že trhovú dopyt po danom produkte je totožný s dopytom po produkte monopolu. Monopol má kontrolu nad cenou a rozhoduje nielen o veľkosti outputu, ktorý bude vyrábať, ale aj o cene, za ktorú bude svoj produkt predávať. Dôvod, prečo na monopolnom trhu predáva len jedna firma je, že vstup nových firiem na trh je obtiažny, niekedy až nemožný, pretože existujú závažné bariéry ich vstupu.

Podľa **FÍGELA, J. – ADAMIŠA, M. (2003)** ochrana hospodárskej súťaže sa dotýka podnikateľských subjektov v dvoch základných oblastiach:

- v oblasti protisúťažného správania podnikov (tzv. protimonopolná politika, resp. antitrust),
- v oblasti štátnej intervencie, ktorá môže deformovať súťaž predovšetkým prostredníctvom poskytovania štátnej pomoci.

Ak v začiatkoch právna úprava Európskej únie poskytovala členským štátom určitý priestor na ovplyvňovanie súťaže na trhu, najmä poskytovaním štátnych podpôr, v súčasnosti je právna úprava veľmi striktná bez ohľadu na to, či je porušovateľom súťaže súkromná osoba alebo štát. Týka sa to napr. zákazu diskriminácie zo strany štátnych monopolov komerčnej povahy, zákazu takých dohôd a postupov podnikov, ktoré odporujú pravidlám hospodárskej súťaže, zneužívania dominantného postavenia na trhu, podmienok na udeľovanie štátnych

podpôr a pod. Výnimky sú stanové len za presne vymedzených podmienok a v taxatívne stanovených prípadoch.

Monopolné postavenie vymedzuje **HYNEK, M. a kol. (1996)** ako také postavenie podnikateľa na trhu získané samostatne alebo po dohode s inými podnikateľmi, v ktorom prakticky nie je vystavený hospodárskej súťaži. Dominantné postavenie znamená, že podnikateľ nie je vystavený podstatnej súťaži. Dohody umožňujúce racionalizáciu hospodárskej činnosti, ktoré spolu podniky uzatvárajú a ktoré môžu znamenať obmedzenie súťaže sú povolené, ak prínos pre spolupracujúce podniky je vyšší než ujma, ktorá môže vzniknúť obmedzením súťaže. Značná časť ekonomických aktivít je v trhovej ekonomike zabezpečená v korporáciách, t.j. v rôznej miere právne a ekonomicky spojených podnikoch. K predstaviteľom korporácií patria trust, kartel, koncern, holding a konzorcium. V truste jednotlivé podniky strácajú svoju hospodársku a väčšinou tiež právnu samostatnosť a ich riadenie sa uskutočňuje prostredníctvom jednotného vedenia. Hlavným cieľom trustu býva ovládnutie trhu. Pretože činnosť trustov môže byť v rozpore s princípmi slobodnej konkurencie, je ich zakladanie v mnohých štátoch tzv. protitrustovými zákonmi zakázaná. Kartel predstavuje zmluvné spojenie podnikov, ktoré si zachovávajú právnu a hospodársku samostatnosť. Právne normy niektorých krajín zakazujú činnosť kartelov, ktorá by znamenala obmedzovanie konkurencie. Vznikom koncernov sa sleduje racionalizácia a efektívnosť všetkých podnikateľských činností a dosiahnutie vysokej konkurenčnej schopnosti.

Podľa **PELCA, V. (1995)** je nedovoleným obmedzovaním hospodárskej súťaže obmedzovanie hospodárskej súťaže kartelovými dohodami, dohodami o zlúčení podniku, zneužívanie monopolného a dominantného postavenia na trhu.

TICHÝ, L. a kol. (1999) podmieňovanie obchodných vzťahov dominantným podnikom je jedným z typických príkladov zneužívania jeho postavenia. Založené je totiž na koristení zo závislostných vzťahov iného podniku na ňom a mnohokrát má za cieľ ešte viac k sebe pripútať tento podnik najmä prostredníctvom uzatvárania výlučných zväzkov. Charakteristickým prejavom výlučných zväzkov sú dohody o výhradnosti obchodných vzťahov, ktoré zakazujú (napr. pod hrozbou odstúpenia od zmluvy, zvýšenia cien alebo iného znevýhodnenia) klientovi, aby nakupoval tovary u konkurenčných firiem. Týmto spôsobom potom dochádza k vylučovaniu konkurencie a zároveň obmedzovaniu súťaže.

BISHOP, S. - WALKER, M. (1999) treba priznať, že test dominancie pri hodnotení koncentrácií môže byť predmetom rozdielneho chápania ekonomickej a právnej teórie. Kým právne posúdenie zreteľne rozlišuje medzi oboma podmienkami – vznikom, resp. posilnením dominantného postavenia a prekážkami efektívnej súťaže ako jeho dôsledkom, z ekonomickej perspektívy sa môže javiť, že obe podmienky splyývajú, že vytvorenie alebo posilnenie dominantného postavenia je vždy prekážkou efektívnej súťaže.

CORONAKIS, B. (2002) dominantné postavenie je situácia, keď firma má ekonomickú moc, ktorá jej umožňuje obmedzovať účinnú hospodársku súťaž na relevantnom trhu. Dominantná strana môže svoje postavenie na trhu zneužívať týmito spôsobmi:

- určovaním cien na trhu, ktorému dominujú,
- presadzovanie diskriminačných poplatkov vo vzťahu k poskytovateľom danej služby,
- viazanie služieb na trhu, ktorému dominujú, na iné produkty alebo služby,
- nanucovanie exkluzívnej kúpy produktov zákazníkom,
- reštriktívne praktiky, týkajúce sa dovozov,
- určovanie cien predátorským spôsobom.

MURGAŠ, J. a kol. (2001), proces akvizície znamená proces, v rámci ktorého jedna firma kúpi druhú a vznikne pôvodná rozšírená firma. Horizontálna akvizícia znamená získanie či kúpu iného subjektu s podobnou výrobou či programom činnosti ako akvizujúca firma. Táto forma akvizície eliminuje konkurenciu a môže viesť k monopolizácii.

Funkčnosť a účinnosť hospodárskej súťaže podľa **FÍGELA, J. – ADAMIŠA, M. (2003)** neobmedzujú len dohody obmedzujúce súťaž, ale aj zneužívanie ekonomickej moci, ktorá má podobu dominantných – trh ovládajúcich – podnikateľov. Platí zásada, že čím ekonomicky silnejší sú jednotliví súťažiaci, tým slabšia je súťažná intenzita a čím slabšia je súťaž, o to ľahšie sú dominantní hráči schopní ovládnuť trh, zaistiť si najvýhodnejšie rozdelenie existujúcich zdrojov a trhov. Právna úprava na rozdiel od dohôd obmedzujúcich súťaž nezakazuje samotnú existenciu dominantného postavenia na trhu, ale iba jeho zneužívanie. Správanie subjektov sa posudzuje na určitom vymedzenom, tzv. relevantnom trhu. Poslednú skupinu tvoria opatrenia zamerané na kontrolu koncentrácie. V praxi sú bežne známe tendencie podnikov zväčšovať svoju ekonomickú moc a konkurencieschopnosť na jednej strane, čo môže vytvoriť podmienky a priestor pre jej následné zneužívanie. Príslušný orgán môže koncentráciu schváliť úplne, s určitými podmienkami, alebo ju zakázať. V súlade

so zákonom o ochrane hospodárskej súťaže sa zakáže taká koncentrácia, ktorá vytvára, alebo posilňuje dominantné postavenie na trhu, až kým účastníci nepreukážu, že túto ujmu na hospodárskej súťaži prevážia celohospodárske výhody danej koncentrácie.

KRÁĽOVIČ, J. – VLACHYNSKÝ, K. (2006) uvádzajú, že pojem fúzia je proces spojenia dvoch alebo viacerých podnikov s právnou subjektivitou do jedného ekonomického celku. Je to externá forma rastu podniku, ktorá – obdobne ako interný rast investovaním vnútri podniku – smeruje k napĺňaniu jeho celkovej stratégie. Základný cieľ je identický ako pri iných podnikateľských projektoch a to rast trhovej ekonomiky.

GOZORA, V. (2005) tvrdí, že združovanie a spájanie podnikov a organizácií na jednej strane podporuje hospodársky a technický rozvoj, avšak na druhej strane podporuje vznik monopolov a monopolné postavenie výrobcov na domácom trhu. Takéto činnosti kontrolujú kompetentné orgány a za porušenie pravidiel sú vysoké finančné sankcie.

PELC, V. (1995) poukazuje v súvislosti s hospodárskou súťažou na to, že v trhovej konkurencii sa stretávajú rozličné ekonomické záujmy rôznych trhových subjektov. Trhová forma je konfiguráciou počtu súťažiacich hospodárskych subjektov trhu konkrétneho tovaru/služieb a vzájomných vzťahov medzi nimi pri hospodárskej súťaži. Ďalej nazýva dokonalú konkurenciu abstrakciou ekonomickej teórie, reálne neexistujúcou. Jej parametrami sú absolútne rovnaké podmienky hospodárskej súťaže, existencia mnohých anonymných výrobcov s indiferentnou produkciou; cenová a necenová konkurencia absentuje. Jediným spôsobom konkurencie je úsilie o znižovanie nákladov vo výrobe. V skutočnej ekonomike existujú rôzne formy nedokonalkej konkurencie, ktoré sa prejavujú rôznymi trhovými formami. K dokonalej konkurencii sa blíži monopolná konkurencia. Konkurencia nedokonalá je stav, v ktorom predávajúci v určitom odvetví môže sám ovplyvňovať cenu svojho tovaru.

Podľa **ŠÍBLA, D. a kol. (2003)** udržiavanie konkurenčných podmienok na trhu hrá významnú úlohu pri vytváraní jeho optimálnej štruktúry. Cieľom konkurenčnej politiky (politiky súťaže) je:

- vytvoriť rovnaké, nediskriminačné podmienky pre všetky firmy, teda vybudovať a udržiavať systém, ktorý umožňuje skutočnú konkurenciu v hospodárskom priestore,
- vylúčiť monopoly a oligopoly schopné diktovať ceny a tak znevýhodňovať spotrebiteľov.

V súlade s týmto cieľom sa pre nezlučiteľnosť so spoločným trhom zakazujú: dohody medzi podnikmi, rozhodnutia združení podnikov a vzájomne dohodnuté postupy, ktoré môžu ovplyvniť obchodnú činnosť medzi členskými štátmi a ktorých cieľom alebo výsledkom je vylúčiť, obmedziť alebo narušiť súťaž v rámci spoločného trhu. V súlade so Zmluvou o ES všetky uvedené zakázané dohody alebo rozhodnutia sú automaticky neplatné. Neplatnosť sa však nevzťahuje na:

- dohody alebo kategórie dohôd združení podnikov,
- vzájomne dohodnuté postupy alebo kategórie postupov,
- rozhodnutia alebo kategórie rozhodnutí združení podnikov.

O konkurencii sa zmiňuje aj **BACOVÁ, V. (1999)**. Konkurenčné výhody podľa nej súvisia s výhodnejším postavením ekonomického subjektu v konkurenčných podmienkach a presadzujú spravidla prostredníctvom nižších cien rovnocenných výrobkov alebo poskytnutím „niečoho navyše“ pri danej alebo i vyššej cene, ktorú toto „navyše“ vynahradí. Konkurenčná výhoda je tak vlastne výhodou vyššej schopnosti konkurencie, ale aj zdrojom rastu výkonnosti podnikov, firiem i celej trhovo-konkurenčnej ekonomiky.

2. Cieľ práce

Hospodárska súťaž je zárukou efektívnosti, konkurencieschopnosti a stability trhovej ekonomiky každého štátu. Je neoddeliteľnou ekonomickou a právnou kategóriou trhového mechanizmu a v Slovenskej republike v súčasnosti nadobúda veľký význam aj v súvislosti s integračnými snahami do medzinárodných a svetových ekonomických zoskupení, hlavne so vstupom do Európskej únie.

Primárnym cieľom predkladanej diplomovej práce je poukázať na problematiku ochrany hospodárskej súťaže v podmienkach SR ako nevyhnutnej súčasti fungovania trhovej ekonomiky. V súlade s týmto cieľom som sa bližšie sústredil na analýzu právnej ochrany hospodárskej súťaže v SR, možné ekonomické dôsledky, ktoré prináša nekalosúťažné konanie a nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže a pôsobenie hospodárskej súťaže na podmienky súčasnej slovenskej ekonomiky.

Z makroekonomického hľadiska tieto vzťahy upravuje zákon o ochrane hospodárskej súťaže a ďalšie zákony. Z mikroekonomického hľadiska sa touto problematikou zaoberá Obchodný zákonník.

V cieľi predkladanej práce sú zahrnuté aj čiastkové ciele a to:

- jednotlivé skutkové podstaty nekalej súťaže: klamlivá reklama, klamlivé označovanie tovaru a služieb, vyvolávanie nebezpečenstva zámeny, parazitovanie na povesti podniku, výrobkov alebo služieb iného súťažiteľa, podplácanie, zľahčovanie, porušovanie obchodného tajomstva, ohrozovanie zdravia spotrebiteľov a životného prostredia.
- jednotlivé formy nedovoleného obmedzovania súťaže: dohody obmedzujúce súťaž, zneužívanie dominantného postavenia a koncentrácie.

V praktickej časti sme sa sústredili na ochranu hospodárskej súťaže v praxi, rozhodnutia Protimonopolného úradu ako ústredného orgánu štátnej správy Slovenskej republiky (ďalej len „Protimonopolný úrad SR“ resp. „úrad“) s výlučnou pôsobnosťou v oblasti ochrany hospodárskej súťaže a prípadové štúdiu o koncentrácii spoločností ECO-INVEST, a. s. a FABUŠ, s r.o., čím som uviedol teoretické poznatky do praktickej roviny.

3. Metodika práce

K splneniu stanovených cieľov sledovaných predkladanou diplomovou prácou sme zvolili adekvátne metodiky. V práci sme použili viaceré metódy, prostredníctvom ktorých sme analyzovali problematiku hospodárskej súťaže a jej poslanie v podmienkach SR.

Metodický postup môžeme rozčleniť do týchto základných krokov:

- zber faktografických podkladov,
- získanie a výber potrebných údajov,
- analýza získaných údajov,
- porovnanie dosiahnutých výsledkov,
- vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov a záver.

Pracovné postupy a metódy použité v práci:

- primárny výskum a analýza zdrojov v prvej časti práce,
- metóda induktívneho postupu pri zhodnocovaní výsledkov analýzy primárnych zdrojov, taktiež využitá v prvej časti práce,
- komparatívna metóda využitá pri porovnávaní hospodárskej súťaže v podmienkach SR, využitá v druhej časti práce,
- syntéza údajov s ich následným vyhodnotením získaných prostredníctvom použitia vyššie uvedených metód a postupov pri formulovaní záverečnej časti práce.

Spôsob získavania údajov a ich zdroje:

- zdroje údajov potrebných pre účel práce z hľadiska uvedenia čitateľa do širokej problematiky hospodárskej súťaže sme získali pomocou metód zisťovania, prieskumu a analýzy dostupných zdrojov na základe rozboru publikovanej domácej a zahraničnej knižnej produkcie, odborných časopisov, vedeckých periodík, interpretáciou internetových webových stránok ako i na základe štúdia relevantných právnych predpisov.

Metodológia je uplatnená pre pracovný postup a formuláciu základných predpokladov a záverov ako i textového, tabuľkového a grafického vyjadrenia výsledku práce.

4. Hospodárska súťaž v podmienkach SR

V krajinách s vyspelou trhovou ekonomikou preberá štát úlohu ochrancu nad hospodárskou súťažou a právne predpisy upravujúce hospodársku súťaž majú svoje pevne miesto v jeho právnom poriadku. Účelom tejto ochrany je podpora efektívnej hospodárskej súťaže, ktorá zvyšuje kvalitu ekonomickej efektívnosti s následným zvýšením konkurencieschopnosti produkcie, čo prináša prospech spotrebiteľom.

Zákon síce hospodársku súťaž nedefinuje, napriek tomu bol už tento pojem niekoľkokrát použitý v odbornej literatúre aj predvojnovnej súdnej praxi. Najvyšší súd v prvej republike definoval hospodársku súťaž ako “boj niekoľkých najmenej však dvoch osôb alebo skupín osôb, z ktorých sa jedna snaží získať pred druhou prednosť”.

V súčasnosti hospodársku súťaž priamo chráni Ústava SR, čl. 55 ods. 2, kde sa uvádza, že Slovenská republika chráni a podporuje hospodársku súťaž a podrobnosti ustanoví zákon.

Právo na ochranu hospodárskej súťaže pozostáva z dvoch súčastí. A to z tzv. práva na ochranu proti nekalej súťaži, ktoré býva najčastejšie vymedzované ako súbor právnych predpisov postihujúcich nekalé konanie hospodárskej súťaže alebo ako súbor predpisov, ktorých účelom je ochrana čistoty hospodárskej súťaže tým, že upravujú postih konaní vykazujúcich pojmové znaky nekalej súťaže. Toto právo chráni súťaž v mikroekonomickom zmysle. Právo na ochranu proti nekalej súťaži vzniklo v oblasti súkromného práva, a preto je táto právna úprava zahrnutá do Obchodného zákonníka.

Druhá súčasť práva hospodárskej súťaže, označovaná ako právo proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže, tvorí súbor právnych predpisov, ktorých účelom je ochrana existencie a funkcie hospodárskej súťaže. Právo proti obmedzovaniu súťaže chráni súťaž v makroekonomickom zmysle. Patrí prevažne do sféry verejného práva a v súčasnosti je obsiahnuté v osobitnom zákone č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov.

Účelom tohto zákona je ochrana hospodárskej súťaže na trhu výrobkov, výkonov, prác a služieb pred jej obmedzovaním, ako aj vytváranie podmienok na jej ďalší rozvoj s cieľom podporiť hospodársky rozvoj v prospech spotrebiteľov a úprava právomoci a pôsobnosti Protimonopolného úradu SR.

Zneužitím účasti na hospodárskej súťaži je okrem nekalosúťažného konania a nedovoleného obmedzovania hospodárskej súťaže aj porušovanie práv spotrebiteľov, (z čoho plynie potreba ochrany spotrebiteľa), stret alebo konflikt záujmov, tvorba negatívnych externalít a pranie špinavých peňazí. Zákony na ochranu spotrebiteľov sa bezprostredne týkajú podmienok hospodárskej súťaže – vytvárania rovnakých trhových podmienok pre všetky subjekty na trhu. Ide o ochranu objektívnych práv spotrebiteľov a tým aj ochranu rozvoja výroby a služieb.

Subsidiárne sa na konanie pred Protimonopolným úradom SR vzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (Správny poriadok). Ochranou hospodárskej súťaže sa zaoberá aj Trestný zákon, ktorý v V. HLAVE, Díel I, §250 vymedzuje skutkovú podstatu trestného činu zneužitia účasti na hospodárskej súťaži.

4.1 Hospodárska súťaž z mikroekonomického hľadiska

Právna úprava hospodárskej súťaže v Obchodnom zákonníku vychádza z chápania práva na ochranu hospodárskej súťaže ako uceleného súboru právnych noriem, ktorých predmetom je postih zneužívania účasti na súťaži. Obchodný zákonník nevymedzuje pojem hospodárskej súťaže a robí tak zámerne, pretože každé vymedzenie by znamenalo určité ohraničenie a tým vlastne reštrikciu slobody súperenia, reštrikciu podnikateľských praktík.

Jednou z dvoch základných podstát zneužívania zásadnej slobody hospodárskej súťaže je nekalá súťaž. Druhou základnou podstatou tohto zneužívania je nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže, ktorú upravuje osobitný zákon o ochrane hospodárskej súťaže. Povaha zneužitia slobody hospodárskej súťaže je teda obom skupinám spoločná a má základný význam i pre výkladovú prax. Zatiaľ čo postih konania prvej skupiny vychádza zo spoločenskej potreby ochrany dobrých mravov súťaže (etiky), slúži postih konania druhej skupiny spoločenskej potrebe zachovania existencie a potrebného rozsahu funkčne schopnej súťaže. Určité konania môžu podľa okolností spadať ako pod postih konania nekalej súťaže, tak i pod postih nedovoleného obmedzovania hospodárskej súťaže.

Ochrana proti nekalej súťaži je založená na zásade teritoriality, to znamená, že sa možno domáhať ochrany len proti konaniam, ktoré sa uskutočnili na našom území. V prípade, že ide o konanie, ktoré sa uskutočnilo v Slovenskej republike, avšak účinky spôsobilo v zahraničí sa

nebude postupovať podľa nášho práva, ale spravidla, pokiaľ medzinárodná zmluva neustanovuje niečo iné, podľa zákonodárstva toho štátu, kde účinky nastali.

Pri ochrane proti nekalosúťažnému konaniu priznáva náš zákon rovnaké postavenie ako slovenským osobám i zahraničným osobám, avšak len tým, ktoré v Slovenskej republike podnikajú za podmienok stanovených Obchodným zákonníkom.

4.1.1 Skutkové podstaty nekalej súťaže

Hospodárska súťaž býva definovaná v rôznych teoretických prácach, pričom pôvodné vymedzenie súťaže sa obmedzovalo len na vyjadrenie súťažného vzťahu medzi súťažiacimi subjektami, napr. znamenala súperenie dvoch alebo viacerých osôb, z ktorých jedna sa snaží získať prednosť pred druhou. Lepšie poňatie súťaže je zrejme také, že popri vzťahu k iným súťažiacim sa premieta do týchto definícií i vzťah k spotrebiteľovi.

Nekalosúťažné konanie je vymedzené tzv. *generálnou klauzulou*, ktorá je založená na naplnení troch podmienok:

- musí ísť o konanie v hospodárskej súťaži,
- toto konanie musí byť v rozpore s dobrými mravmi súťaže,
- musí byť spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom.

Hospodárska súťaž bude teda prebiehať vo všetkých aktivitách, ktoré sú zahrnuté v predmetoch podnikania jednotlivých subjektov. Musí v nej existovať vzťah medzi účastníkmi súťaže. Súťažný vzťah sa nevytvára medzi všetkými podnikateľskými subjektami, spotrebiteľmi a pod., ale len medzi tými, ktorí navzájom súperia, snažia sa získať predstih pred inými, získať hospodársky prospech a pod.

Ďalším pojmovým znakom generálnej klauzuly je rozpor konania s dobrými mravmi súťaže. Pojem dobré mravy sa charakterizuje v literatúre rôzne, napr. ako zásady čestného hospodárskeho súperenia. Ide však len o veľmi všeobecné vymedzenie tohto pojmu. termín „dobré mravy súťaže“ nie je v našom právnom poriadku novým pojmom, ale nadväzuje na prvorepublikovú právnu úpravu. V komentári k prvorepublikovému zákonu o nekalej súťaži sa za dobré mravy pokladali „všetky zásady regulujúce hospodársku činnosť vôbec a zodpovedajúce mravnému náhľadu a predstavám o slušnosti osôb zúčastnených na tejto

činnosti a starostlivo uvažujúcich“. Pojem dobrých mravov nie je statický a neustále sa vyvíja v súvislosti s vývojom spoločnosti.

Pre naplnenia generálnej klauzuly sa nevyžaduje, aby ku konaniu v rozpore s dobrými mravmi súťaže došlo zavinene, bez ohľadu na to, či by išlo o nedbanlivostné alebo úmyselné zavinenie. Postačí teda, ak pôjde o konanie v rozpore s objektívnymi princípmi súťaže. Súčasne sa však vyžaduje, aby toto konanie bolo spôsobilé prívodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Ak teda nehrozí z konania v rozpore s dobrými mravmi ujma iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom, nedôjde k naplneniu tejto generálnej klauzuly.

Na generálnu klauzulu nadväzujú skutkové podstaty nekalosúťažného konania:

- a) klamlivá reklama,
- b) klamlivé označovanie tovaru a služieb,
- c) vyvolávanie nebezpečenstva zámeny,
- d) parazitovanie na povesti podniku, výrobkov alebo služieb iného súťažiteľa,
- e) podplácanie,
- f) zľahčovanie,
- g) porušovanie obchodného tajomstva,
- h) ohrozovanie zdravia spotrebiteľov a životného prostredia.

Obchodný zákonník obsahuje výpočet skutkových podstát nekalosúťažného konania, ktorý nadväzuje na generálnu klauzulu. O vzťahu generálnej klauzuly a jednotlivých skutkových podstát platí, že ak bude naplnená niektorá z osobitných skutkových podstát, bude takéto konanie napĺňať i znaky generálnej klauzuly. Ak však nedôjde určitým konaním k naplneniu žiadnej z nich, môže ísť o nekalosúťažné konanie, ak ním budú naplnené znaky generálnej klauzuly.

4.2.1 Klamlivá reklama

Medzi skutkové podstaty nekalosúťažného konania, ktoré obsahujú znak „klamlivosti“ patrí klamlivá reklama. Klamlivosť je vymedzená v Obchodnom zákonníku ako spôsobilosť vyvolať klamlivú predstavu, pričom to nie je to isté, ako nepravdivosť údajov. Klamlivosť možno posúdiť najlepšie podľa celkového dojmu, akým údaj pôsobí. Pre naplnenie tejto

skutkovej podstaty sa nevyžaduje úmysel dosiahnuť klamlivé pôsobenie, teda zodpovednosť má objektívnu povahu.

Klamlivou reklamou sa zaoberá aj zákon č. 147/2001 Z. z. o reklame a doplnení niektorých zákonov, kde sa uvádza, že reklama nesmie byť klamlivá. Kvôli úplnosti dodávam, že klamlivú reklamu pre potravinové výrobky upravuje v §9 zákon č.152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov.

Klamlivou reklamou je reklama tovaru, služieb, nehnuteľností, obchodného mena, ochrannej známky, označenia pôvodu výrobkov a iných práv a záväzkov súvisiacich s podnikaním, ktorá uvádza alebo môže viesť do omylu osoby, ktorým je určená, alebo ku ktorým sa dostane, a ktorá v dôsledku klamlivosti môže ovplyvniť ekonomické správanie týchto osôb alebo ktorá poškodzuje alebo môže poškodiť iného súťažiteľa alebo spotrebiteľa.

Pri posudzovaní klamlivosti reklamy sa zohľadňujú všetky jej znaky, najmä informácie, ktoré obsahuje o:

- a) tovare a službách, ich dostupnosti, vyhotovení, zložení, spôsobe a dátume výroby alebo dodania, vhodnosti a spôsobe použitia, množstve, zemepisnom alebo obchodnom pôvode alebo od výsledkov, ktoré možno očakávať od ich použitia, výsledkoch ich skúšok alebo kontrol,
- b) cene, alebo spôsobe, akým je vypočítaná a o podmienkach, za ktorých sa tovar a služby dodávajú alebo poskytujú,
- c) charakteristických znakov súťažiteľa reklamy, najmä jeho totožnosti, kvalifikovanosti, jeho chránenom priemyselnom práve, duševnom vlastníctve, ocenením alebo vyznamenaním.

4.1.3 Klamlivé označovanie tovaru a služieb

Ďalšou zo skutkových podstát nekalosúťažného konania je klamlivé označovanie tovaru a služieb. Za klamlivé označenie sa považuje akékoľvek označenie, ktoré je spôsobilé vyvolať v hospodárskom styku mylnú domnienku. Predpokladom ochrany je klamlivosť označenia, avšak za klamlivé sa považujú aj také údaje, ktoré môžu za okolností, za ktorých boli urobené vyvolať mylnú domnienku.

Pre naplnenie jeho skutkovej podstaty stačí hrozba nebezpečenstva oklamania, pričom k oklamaniu nemusí dôjsť. V prípade tejto skutkovej podstaty sa nevyžaduje dosiahnutie prospechu na úkor iných postačí, aby išlo o konanie spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom.

Klamlivé označenie môže byť uskutočnené buď priamo alebo nepriamo. Priame klamlivé označenie môže byť napr. výslovne uvedený klamlivý názov napr. švajčiarsky syr. Za nepriame klamlivé označenie by mohol byť považovaný obrázok alpskej krajinky s pasúcou sa kravou, alebo tiež označenie v cudzej reči.

Za klamlivé sa tiež považujú označenia, ktoré sú spôsobilé vyvolať mylnú domnienku, že takto označený tovar alebo služby vykazujú osobitné charakteristické znaky alebo osobitnú akosť.

Vymedzením klamlivého označenia tovaru a služieb ako jednej z osobitných podstát nekalosúťažného konania nie je dotknutá právna ochrana niektorých osobitných ustanovení v oblasti priemyselného vlastníctva (označenie pôvodu výrobkov, ochranné známky, chránené odrody rastlín a plemien zvierat).

4.1.4 Vyvolanie nebezpečenstva zámieny

Skutková podstata vyvolania nebezpečenstva zámieny pozostáva z troch súčastí:

- a) použitie obchodného mena alebo osobitného označenia podniku, ktoré používa právom už iný súťažiteľ,
- b) použitie osobitných označení podniku alebo úpravy výrobkov, výkonov, alebo obchodných materiálov podniku,
- c) napodobenie cudzích výrobkov, ich obalov alebo výkonov v prípade, ak ide o napodobenie v prvkoch, ktoré sú už z povahy veci funkčne, technicky alebo esteticky determinované, je z postihu vylúčené.

Aj v týchto prípadoch sa však takéto napodobenie vylučuje z postihu len za podmienky, že napodobiteľ urobil všetky opatrenia, ktoré možno od neho slušne požadovať, aby nebezpečenstvo zámieny vylúčil alebo aspoň podstatne obmedzil.

4.1.5 Parazitovanie na povesti

Parazitná súťaž zahŕňa skupinu konaní, ktorých rozpor s pravidlami hospodárskej súťaže spočíva v správaní, ktorým súťažiteľ skresľuje podmienky funkcie hospodárskej súťaže tým, že pre seba alebo pre iného parazitne využíva povest' podniku, výrobkov alebo služieb iného súťažiteľa, aby tak pre seba alebo pre iného získal v súťaži výhodnejšie postavenie a tým aj prospech, ktorý by inak nedosiahol. Nezáleží na tom, či sledovaný prospech má povahu materiálnu alebo nemateriálnu.

Úpravou skutkovej podstaty parazitovania na povesti je ochrana povesti podniku, jeho výrobkov alebo služieb, čiže jeho goodwillu pred jej zneužívaním inými súťažiteľmi. Táto podstata je založená na subjektívnom momente, pretože sa nedá tohto konania dopustiť neúmyselne, dokonca musí ísť o úmyselné konanie.

Najrazantnejším parazitovaním na povesti je *výrobné pirátstvo* – menej kvalitný výrobok (vyrobený s podstatne menšími nákladmi), je výrobcom označovaný ako výrobok známej firmy – tradičné je výrobné pirátstvo v oblečení, kozmetike, či cigaretách.

Ďalšou formou môže byť parazitná reklama, ktorá ťaží z napodobnenia široko známych reklamných sloganov.

4.1.6 Podplácanie

Podplácanie je konanie priečiace sa dobrým mravom súťaže, je teda konaním nekalým, ktorým sa skresľujú podmienky hospodárskej súťaže. Naplnenie skutkovej podstaty podplácania môže nastať pri aktívnom konaní, kedy súťažiteľ osobe ponúkne, sľúbi alebo poskytne akýkoľvek prospech za účelom, aby jej nekalým postupom docielil prednosť alebo výhodu v súťaži. Pri pasívnom podplácaní osoba súťažiteľa žiada, dá si sľúbiť alebo prijme akýkoľvek prospech od iného súťažiteľa.

Podplácanou musí byť osoba, ktorá je buď členom štatutárneho alebo iného orgánu súťažiteľa, alebo je v pracovnom alebo inom obdobnom pomere k inému súťažiteľovi. Obdobným pomerom môže byť napr. aj rodinný vzťah.

Aktívne poskytnutie úplatku môže byť priame alebo nepriame. Priamosť alebo nepriamosť podplácania sa chápe v dvojakom zmysle; jednak sa týka osoby, ktorá je podplácaná – podplácanie je i poskytnutie úplatku osobe blízkej tomu, o koho podplácanie ide (manželke, deťom, a pod.). V druhom zmysle sa nepriamosťou rozumie i to, že úplatok nie je

poskytnutý priamo úplatkárovi, ale prostredníkmi, ktorého úplatkár použil ako nástroj. Pod prospechom podplácania treba rozumieť akýkoľvek prospech, teda nielen materiálny, (peniaze, vecné dary), ale i morálny, napr. vyznamenanie.

V aktívnom i pasívnom význame je podplácanie naplnené bez ohľadu na to, či bol dosiahnutý účel, ktorý bol podplácaním sledovaný.

Podplácanie ako negatívny jav je postihovaný aj trestnoprávne. Táto ochrana má však užší záber, pretože sa vzťahuje len na prípady súvisiace s obstaraním vecí všeobecného záujmu.

4.1.7 Zľahčovanie

Zľahčovanie patrí medzi tradičné skutkové podstaty ochrany proti nekalej súťaži. Touto skutkovou podstatou sa chránia nielen jednotliví súťažitelia a spotrebitelia, ale i kultúra samotnej hospodárskej súťaže. Pojem zľahčovanie by bolo možné inak vymedziť aj ako zákaz osočovania, ohovárania alebo znižovania vážnosti súťažiteľa.

Zľahčovanie je predovšetkým konanie, ktorým súťažiteľ uvedie alebo rozširuje o pomeroch, výrobkoch alebo výkonoch podniku iného súťažiteľa nepravdivé údaje.

Zľahčovaním je aj uvedenie a rozširovanie pravdivých údajov o pomeroch, výrobkoch alebo výkonoch iného súťažiteľa, pokiaľ sú spôsobilé tomuto súťažiteľovi privodiť ujmu. Nekalou súťažou však nie je, ak bol súťažiteľ k takému konaniu donútený okolnosťami (oprávnená obrana) alebo ak takéto údaje uviedol v porovnávacjej reklame.

Pojem údaje treba chápať v najširšom zmysle ako všetky informácie, ale aj hodnotenia (kritika). Nepravdivé budú všetky údaje, ktoré môžu vyvolať vo verejnosti predstavy, ktoré sú v rozpore s pravdou. Uvedením údajov sa rozumie ich písanie, vyobrazenie, vyslovenie a pod., pričom nestačí uvedenie akýchkoľvek údajov spôsobilých privodiť ujmu súťažiteľovi, ale musí ísť o údaje týkajúce sa pomerov, výrobkov alebo výkonov súťažiteľa.

Pri skutkovej podstate zľahčovania prostredníctvom nepravdivých údajov dochádza k jej naplneniu už uvedením týchto údajov, a teda nie je nevyhnutné pre naplnenie tejto skutkovej podstaty, aby došlo aj k ich rozširovaniu. Naopak, pri zľahčovaní prostredníctvom pravdivých údajov dochádza k jej naplneniu pri splnení ďalších podmienok – uvedením a rozširovaním týchto údajov, nestačí teda len ich uvedenie.

Uvádzané a rozširované údaje, či už pravdivé alebo nepravdivé, musia byť spôsobilé privodiť ujmu inému súťažiteľovi, nevyžaduje sa, aby ujma skutočne vznikla.

4.1.8 Porušenie obchodného tajomstva

Informácie majú pri podnikaní nezastupiteľnú úlohu a preto je nevyhnutné, aby právo poskytovalo určitým druhom hospodársky relevantných informácií silnú ochranu. Patria k nim informácie tvoriace obchodné tajomstvo, ktoré bez povolenia podnikateľa nesmie využívať nikto iný.

K skutkovej podstate porušovania obchodného tajomstva patria všetky prípady neoprávneného oznamovania, sprístupnenia alebo využitia obchodného alebo výrobného tajomstva, ktoré môže byť využité v súťaži a o ktorom konajúci nadobudol vedomosť:

- a) tým, že sa mu tajomstvo zverilo alebo stalo inak prístupným (napr. z technických predlôh, návodov, výkresov, modelov, vzorov) na základe jeho pracovného alebo iného vzťahu k súťažiteľovi, prípade v rámci výkonu funkcie, na ktorú ho súd alebo iný orgán povolal,
- b) vlastným alebo cudzím konaním porušujúcim sa zákonu.

Neoprávnené oznámenie bude napr. vtedy, ak nadobúdateľ licencie v rozpore so zmluvou oznámi iným osobám podklady a informácie. Sprístupnením obchodného tajomstva sa rozumie nielen jeho úmyselné zverejnenie, ale i pasivita pri jeho ochrane, resp. nedbalosť, napr. ponechanie podkladov obsahujúcich obchodné tajomstvo voľne na stole, pri obchodnom rokovaní a pod. Využitím obchodného tajomstva sa rozumie len ako využitie pri hospodárskej súťaži, napr. ak konajúci odovzdá informácie tvoriace obchodné tajomstvo inému podnikateľovi, ktorý ich začne využívať pri výrobe svojich výrobkov.

Táto nekalosť konania nie je obmedzená len na dobu trvania právneho vzťahu, (napr. pracovného pomeru), v priebehu ktorého konajúci nadobudol vedomosť o obchodnom alebo výrobnom tajomstve, pretože tým by oprávnené záujmy majiteľa tajomstva neboli dostatočne zabezpečené. Táto nekalosúťažná ochrana trvá tak dlho, ako trvá oprávnený záujem majiteľa na ochrane tajomstva.

4.1.9 Ohrozovanie zdravia a životného prostredia

Každý podnikateľ zodpovedá za akosť a kvalitu ním vyrábaných výrobkov a poskytovaných služieb, aj za škody spôsobené týmito výrobkami alebo službami. Pri uskutočňovaní svojej podnikateľskej činnosti musí čo najúčinnejšie chrániť životné a pracovné prostredie, prírodné zdroje a kultúrne pamiatky pred škodlivými účinkami, ktoré môžu byť vyvolané jeho činnosťou.

Konanie, ktorým súťažiteľ získava pre seba alebo pre iného prospech tým, že vo svojej hospodárskej činnosti ohrozuje právom chránené záujmy na strane zdravia či životného prostredia, čo mu umožňuje zníženie výrobných nákladov, získať v súťaži predstih na úkor iných súťažiteľov a na ujmu spotrebiteľov, je v rozpore s dobrými mravmi súťaže. Predpokladom však je, aby išlo o porušenie takých záujmov na ochrane zdravia či životného prostredia, ktoré sú už právom chránené a ktorých všeobecnú právnu ochranu súťažiteľ svojím nekalým súťažným konaním taktiež porušuje.

Predmetom postihu je také konanie súťažiteľa, ktorým skresľuje podmienky hospodárskej súťaže. Toto skresľovanie spočíva v tom, že súťažiteľ prevádzkuje výrobu, pričom sa pri výrobnom procese dopúšťa napr. porušenia technologických postupov, ktoré môžu znamenať ohrozenie životného prostredia alebo zdravia. Takýmto spôsobom šetrí na nákladoch a získava prospech na úkor iných súťažiteľov. Právom postihovaná nie je len výroba, ktorá ohrozuje zdravie a životné prostredie, ale aj uvádzanie výrobkov ohrozujúcich záujmy ochrany zdravia, životného prostredia, alebo uskutočňovanie takýchto výkonov.

Hospodárstvo každého štátu by malo byť v súlade so životným prostredím. Súčasná hospodárska a sociálna politika znamená politiku *udržateľného rozvoja*, ktorá je jedinou pozitívnou a perspektívnou politikou budúcnosti. Udržateľný rozvoj je politické a ekonomické maximum dneška. Udržateľný rozvoj sa nenaplní v hospodárstve, ktoré sa spolieha len na pôsobenie trhových síl, preto Obchodný zákonník vychádza zo všeobecnej naliehavosti ochrany zdravia a životného prostredia všetkými dostupnými prostriedkami právneho poriadku.

4.1.10 Právne prostriedky ochrany proti nekalej súťaži

Nekalosúťažné konanie je jednou z dvoch základných podstát zneužívania zásadnej slobody hospodárskej súťaže, obsiahnutej v Obchodnom zákonníku. Účastníci súťaže, ktorí boli nekalosúťažným konaním bezprostredne dotknutí, sa môžu domáhať ochrany svojich práv, ktoré boli porušené alebo ohrozené nekalou súťažou.

Obchodný zákonník vymedzuje právne prostriedky, ktorými sa možno domáhať ochrany týchto práv. Patria k nim:

- nárok na zdržanie sa nekalosúťažného konania (napr. aby sa žalovaný zdržal šírenia klamlivej reklamy alebo používania obchodného mena, ktoré právom používa žalobca),
- nárok na odstránenie závadného stavu (napr. stiahnutie z obehu výrobkov, zabalených do obalov, ktoré môžu vyvolať zámenu s výrobkami iného súťažiteľa),
- nárok na primerané zadosťučinenie (možno sa ním domáhať náhrady nemateriálnej ujmy, ktorá môže byť poskytnutá v peniazoch alebo vo forme ospravedlnenia),
- nárok na náhradu škody (t.j. na úhradu majetkovej ujmy, spôsobenej nekalosúťažným konaním),
- nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia.

Ide však len o demonštratívny výpočet nárokov. Ďalšie nároky vyplývajú zo všeobecnej procesnej úpravy obsiahnutej v Občianskom súdnom poriadku.

Právo domáhať sa žalobou ochrany svojich práv ohrozených alebo porušených nekalosúťažným konaním majú všetky osoby, t.j. súťažiteľia, spotrebiteľia a iní. Ide o tzv. *aktívnu legitimáciu*, ktorú zákon priznáva aj právnickým osobám, oprávneným hájiť záujmy spotrebiteľov alebo súťažiteľov. U týchto je však obmedzená len na ochranu práv vyplývajúcich zo skutkových podstát klamlivej reklamy, klamlivého označovania tovaru a služieb, vyvolania nebezpečenstva zámeny, ohrozovanie zdravia a životného prostredia, ako aj generálnej klauzuly, pričom sa môžu domáhať len uplatnením nároku na zdržanie a nároku na odstránenie závadného stavu. Zákon teda nepriznáva uvedeným právnickým osobám domáhať sa nároku na náhradu škody, na vydanie bezdôvodného obohatenia ani nároku na primerané zadosťučinenie.

Aby nedošlo k „zahlteniu“ súdov žalobami na ochranu proti nekalej súťaži, upravuje zákon inštitút tzv. *zákazu kumulácie žalôb*, ktorý spočíva v tom, že len čo sa začne konanie v spore o zdržanie sa konania alebo odstránenie závadného stavu alebo sa právoplatne

skončilo, nie sú prípustné žaloby ďalších oprávnených osôb pre tie isté nároky z tohto konania, čo však nebráni týmto ďalším osobám, aby sa pripojili ku začatému sporu ako ďalší účastníci. Právoplatné rozsudky vydané o týchto nárokoch k žalobe jedného oprávneného, sú účinné aj pre ďalších oprávnených. Zákaz kumulácie žalôb je obmedzený len na uplatnenie nároku na zdržanie sa konania a odstránenie závadného stavu, domáhať sa ostatných nárokov musí každý sťažiteľ alebo spotrebiteľ sám.

V občianskom súdnom konaní sa uplatňuje zásada verejnosti. Uvedená všeobecná zásada je prelomená z dôvodu ochrany štátneho, služobného, hospodárskeho tajomstva, dôležitého záujmu účastníkov konania alebo mravnosti. Toto ustanovenie umožňuje, aby súd buď na návrh alebo z úradnej moci vylúčil verejnosť, ak by verejným prejednávaním došlo k ohrozeniu obchodného tajomstva alebo verejného záujmu.

4.2 Hospodárska súťaž z makroekonomického hľadiska

Pod pojmom hospodárska súťaž rozumieme súťaženie dvoch alebo viacerých osôb o zákazníkov a odbyt tovarov alebo výkonov. Jednou z dvoch základných podstát zneužívania slobody hospodárskej súťaže je obmedzovanie hospodárskej súťaže. Tvorí ho súbor právnych predpisov, ktorých účelom je ochrana existencie a funkcie hospodárskej súťaže a radíme ho do sféry verejného práva.

Problematiku ochrany nedovoleného obmedzovania hospodárskej súťaže v súčasnosti upravuje zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných zákonom č. 465/2002 Z. z. a zákonom č. 204/2004 Z. z. Zákon sa vzťahuje aj na činnosti a konania, ku ktorým síce došlo v cudzine, ale ktorých účinky vedú alebo môžu viesť k obmedzovaniu súťaže na tuzemskom trhu.

Účelom zákona je chrániť a podporovať efektívnu hospodársku súťaž, pod čím sa rozumie posudzovanie a hodnotenie obmedzení súťaže vo väzbe na ich možné pozitívne efekty. Teda nejde o absolútnu, samoučelnú ochranu súťaže. Pod prospechom spotrebiteľov sa pri ochrane súťaže nechápe ich individuálny prospech, ale ekonomicky definovaná kategória (spotrebiteľská renta a renta výrobcu), kumulovaná z toho, že pôsobí súťažný tlak, čím napríklad spotrebiteľ získava kvalitné produkty a služby za nízke ceny.

Zákon je v súlade s Ústavou SR a medzinárodnými zmluvami, ktorými je SR viazaná. Závazky SR v oblasti ochrany hospodárskej súťaže sú upravené v článku 64 Európskej dohody o pridružení uzatvorenej medzi SR na jednej strane a ES a ich členskými štátmi na strane druhej.

4.2.1 Formy nedovoleného obmedzovania súťaže

Účastníci hospodárskej súťaže majú právo svoju súťažnú činnosť slobodne rozvíjať a k hospodárskej súťaži sa združovať, sú však povinní dodržiavať právne záväzné pravidlá hospodárskej súťaže a nesmú účasť v súťaži zneužívať. Konanie súťažiteľov nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi súťaže a nesmie spôsobiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom – potom by šlo o nekalú súťažnú konanie a nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže.

Účelom zákona je ochrana hospodárskej súťaže, vytváranie podmienok pre jej ďalší rozvoj a proti vzniku a udržiavaniu monopolného alebo dominantného postavenia fyzických alebo právnických osôb pri ich podnikateľskej činnosti – ak toto monopolné či dominantné postavenie znemožňuje alebo obmedzuje hospodársku súťaž.

K závažnými formám nedovoleného obmedzovania súťaže patrí uzatváranie dohôd obmedzujúcich súťaž a zneužívanie dominantného postavenia na trhu. K obmedzovaniu hospodárskej súťaže môžu viesť aj procesy koncentrácie.

4.2.2 Dohody obmedzujúce hospodársku súťaž

Dohody obmedzujúce hospodársku súťaž sú dohody podnikateľov, ich zosúladené postupy a rozhodnutia združení podnikateľov, ktoré majú priamo za cieľ alebo ktorých následkom môže byť obmedzovanie súťaže. Zákon chápe dohodu v širšom poňatí v porovnaní s Občianskym zákonníkom. Chápe ju ako ústnu dohodu, písomnú dohodu a dohodu uzavretú konkludentne. Rozumejú sa ňou aj iné súhlasné prejavy vôle, ktorými môžu byť rôzne gentlemanské dohody alebo dohody preukázané na základe dôkazných prostriedkov iných, ako je zmluva.

Zakázaná je najmä dohoda obmedzujúca súťaž, ktorá obsahuje:

- priame alebo nepriame určenie cien tovaru alebo iných obchodných podmienok – k priamemu alebo nepriamemu určeniu cien tovaru môže dochádzať pri všetkých formách dohôd obmedzujúcich súťaž. K nepriamemu určeniu cien dochádza, ak na základe dohody, v dôsledku zosúladeného postupu alebo na základe rozhodnutia združenia uplatňujú podnikatelia rovnaký princíp pri určovaní cien ich tovarov. Dohoda obmedzujúca súťaž je aj dohoda, v ktorej si podnikatelia vzájomne stanovia vhodné cenové rozpätia a v rámci nich určujú konkrétne ceny tovarov.
- záväzok obmedzenia alebo kontroly výroby, odbytu, technického rozvoja alebo investícií,
- rozdelenie trhu alebo zdrojov zásobovania,
- záväzok účastníkov dohody, že voči jednotlivým podnikateľom budú pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení uplatňovať rozdielne podmienky, ktorými sú alebo môžu byť znevýhodňovaní v súťaži,
- podmienenie uzatvárania zmlúv tak, aby zmluvné strany prijali ďalšie záväzky, ktoré svojou povahou alebo podľa obchodných zvyklostí nesúvisia s predmetom týchto zmlúv,
- znaky koluzívneho správania, v dôsledku ktorého podnikatelia koordinujú svoje ponuky v procese verejného obstarávania.

Ak dohody obmedzujúce súťaž spĺňajú určité kvantitatívne kritériá a nemajú výrazný dopad na súťaž, sú vyňaté zo všeobecného zákazu (tzv. “pravidlo de minimis”). Týmito kritériami sú výška spoločného podielu účastníkov dohody alebo výška jedného z nich vo vzťahu k celkovému podielu tovarov na relevantnom trhu v SR. V porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou bola táto hranica zvýšená z 5% na 10% vzhľadom na skutočnosť, že ešte aj dohody s trhovým podielom 10% sa môžu považovať za málo dôležité z hľadiska ochrany súťaže. Zo všeobecného zákazu nie sú vyňaté tzv. ťažké kartely a dohody obmedzujúce súťaž, obsahujúce podobný druh obmedzení súťaže vedúci k podobným účinkom na relevantnom trhu, ktorých spoločný podiel na trhu presahuje 10% celkového podielu tovarov na relevantnom trhu.

Podnikateľ môže podať návrh na úrad na vydanie tzv. individuálnej výnimky zo všeobecného zákazu dohôd obmedzujúcich súťaž, ktorá deklaruje, že dohoda obmedzujúca

súťaž nie je zakázaná. Pre získanie výnimky je nevyhnutné, aby dohoda obmedzujúca súťaž súčasne spĺňala všetky štyri podmienky uvedené v zákone.

Prvou podmienkou je, že dohoda obmedzujúca súťaž súčasne prispieva k zlepšeniu výroby alebo distribúcie tovaru alebo k podpore technického alebo hospodárskeho rozvoja. Táto požiadavka môže byť spochybnená napr. v prípadoch, ak dohoda o výskume a rozvoji nedefinuje rámec spoločného programu výskumu, ak licencia na know-how nie je definovaná v zmluve, ak nie je poskytnutý podrobný plán na redukcii nadkapacity, alebo ak zlepšenie distribúcie je len vedľajším efektom popri ďalšom rozšírení protisúťažných dohovorov. K rozširovaniu technických poznatkov a k napomáhaniu výrobe technicky pokrokovejších výrobkov nepomáhajú licenčné dohody, ktoré zvyšujú ochotu držiteľa patentov alebo know-how udeliť licencie, čím nadobúdatelia licencie sú ochotnejší investovať do technického rozvoja.

Druhou podmienkou je, že dohoda poskytuje spotrebiteľom primeranú časť prospechu, pričom je nutné preukázať, že prospech vyplývajúci z dohody môžu využívať spotrebiteľia a nie samotné zmluvné strany. Prospech môžu užívatelia dosiahnuť priamo alebo nepriamo. Priamy prospech sa vzťahuje hlavne na nižšiu cenu tovaru. Nepriamy prospech zahŕňa zdokonalené služby, vstup nových výrobkov alebo technológií na trh, rozšírenie sortimentu tovaru a vstup nového dodávateľa na trh.

Podstatou tretej podmienky je, že neukladá účastníkom dohody obmedzujúcej súťaž také obmedzenia, ktoré nie sú nevyhnutné na dosiahnutie cieľov dohody. Obmedzenia sa obyčajne považujú za nutné, ak prospech nemôže byť dosiahnutý prirodzenými silami trhu alebo keď by mohol byť dosiahnutý iba nákladnejšou alebo menej efektívnou cestou. Takéto obmedzenia môžu zahŕňať záväzok strán nevykonávať výskum nezávisle alebo záväzok udeliť spoločnému podniku výhradné právo využívať výsledky výskumu.

V štvrtej podmienke je obsiahnuté neumožnenie účastníkom dohody obmedzujúcej súťaž vylúčiť súťaž vo vzťahu k podstatnej časti dotknutého tovaru na relevantnom trhu. Túto okolnosť treba posúdiť z hľadiska dvoch faktorov - súťaže medzi stranami dohody a súťaže s tretími stranami na trhu.

Ak súťaž medzi stranami dohody je eliminovaná alebo znižovaná, ako napr. v prípade selektívneho distribučného systému, v ktorom je vnútroznačková distribúcia redukovaná, udelenie výnimky bude závisieť od intenzity vonkajšej súťaže, čo ukazujú hlavne trhové podiely strán a ich konkurentov. Na druhej strane, ak dohoda obmedzujúca súťaž určuje

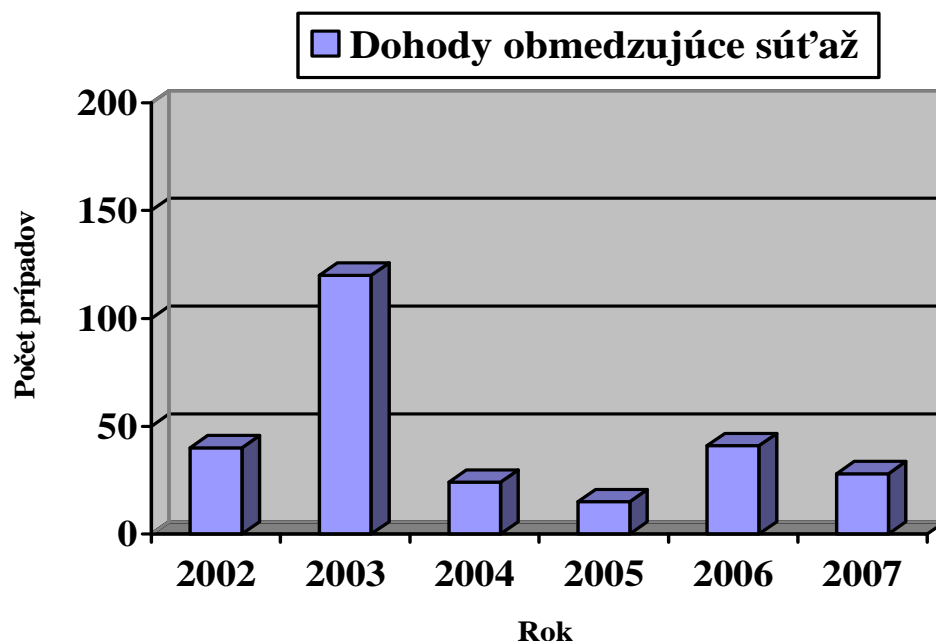
špecifické oblasti, ako napr. v prípade spoločného výskumu a rozvoja, spoločnej redukcie vo výrobných kapacitách, spoločnej podpory predaja a reklamy, rovnakých postupov alebo technických noriem v poskytovaní služieb, potom podstatné oblasti súťaže medzi stranami by mali zostať neovplyvnené. V takomto prípade ani vysoký trhový podiel nebráni udeleniu výnimky. Takisto dohody, ktoré zahŕňajú všetkých alebo väčšinu konkurentov na určitom trhu sú vyňaté, ak neovplyvňujú cenovú súťaž medzi nimi.

Intenzita súťaže s tretími stranami je stanovená na základe týchto faktorov:

- štruktúry trhu, t.j. množstva, sily a veľkosti súčasných a potenciálnych konkurentov a trhový podiel strán,
- daností podnikateľa, t.j. technických a obchodných znalostí, kontroly nad vstupnými surovinami, kapitálu, druhov dopravy a distribúcie.

V súlade s komunitárnym právom je upravený tzv. inštitút negatívneho atestu. Úrad na návrh podnikateľa vydá rozhodnutie deklarujúce, že jeho činnosť či konanie nie je dohodou obmedzujúcou súťaž alebo že jeho dohoda obmedzujúca súťaž spadá pod pravidlo de minimis. V tom prípade úrad zastaví konanie na základe návrhu podnikateľa kvôli tomu, že nie je dôvod na vydanie rozhodnutia.

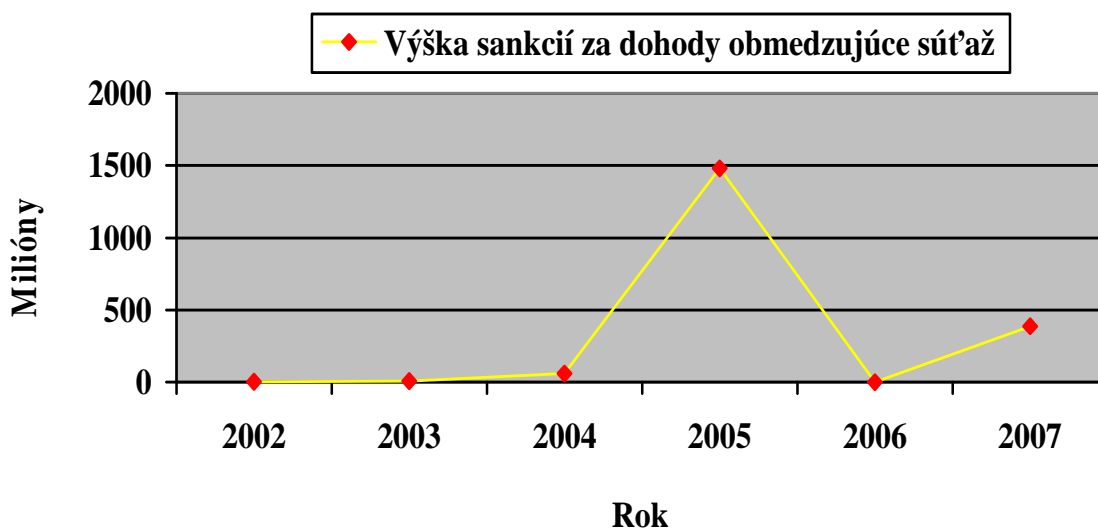
Nasledujúci graf č.1 zobrazuje počet prípadov dohôd obmedzujúcich súťaž, ktoré v jednotlivých rokoch v správnom konaní posudzoval Protimonopolný úrad SR.

Zdroj: <http://www.antimon.gov.sk>

Nasledujúci graf č.2 zobrazuje výšku uložených sankcií v SK za prípady dohôd obmedzujúcich súťaž, ktoré v jednotlivých rokoch v správnom konaní posudzoval Protimonopolný úrad SR.

Graf č.2: Dohody obmedzujúce súťaž

Zdroj: <http://www.antimon.gov.sk>

Na to, aby bolo možné tvrdiť, že súťaž je ohrozená, nie je nutné, aby strany mali dominantné postavenie na trhu, ale postačuje, ak dohoda obmedzujúca súťaž im poskytuje možnosť obmedziť efektívnu súťaž.

4.2.3 Zneužívanie dominantného postavenia

Dominantné postavenie na relevantnom trhu ma podnikateľ alebo niekoľko podnikateľov, ktorí nie sú vystavení podstatnej súťaži alebo ktorí sa vzhľadom na svoju ekonomickú silu môžu správať nezávisle. Zneužívanie dominantného postavenia na relevantnom trhu je zakázané. Rozumie sa ním:

- priame alebo nepriame vynucovanie neprimeraných obchodných podmienok,
- hrozba obmedzenia alebo obmedzenie výroby, odbytu alebo technického vývoja tovaru na úkor užívateľov,
- uplatňovanie rozdielných podmienok pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení voči jednotlivým podnikateľom, ktorými sú alebo môžu byť títo znevýhodňovaní v súťaži,

- viazanie súhlasu s uzavretím zmluvy na podmienku, že druhá strana prijme aj ďalšie záväzky, ktoré svojou povahou alebo podľa obchodných zvyklostí nesúvisia s predmetom týchto zmlúv,
- dočasné zneužívanie ekonomickej sily s cieľom vylúčiť súťaž.

Ekonomická sila podnikateľa je určovaná na základe ekonomickej analýzy, pričom jej základom je vymedzenie relevantného trhu a v rámci neho potom identifikácia skutočných konkurentov dotknutého podnikateľa, ktorí môžu ovplyvniť jeho správanie sa na trhu a zabrániť mu v krokoch, ktoré by boli nezávislé od účinného konkurenčného tlaku. Pri analýze postavenia podnikateľa na relevantnom trhu sa bude prihliadať aj na ďalšie faktory, ktorými sú najmä veľkosť trhových podielov jeho najbližších konkurentov, stabilita trhových podielov, prístup k zásobovacím alebo odbytovým trhom, kapitálová náročnosť vstupu na trh, a iné bariéry vstupu na trh. Obsah pojmu podstatná súťaž závisí od konkrétnej analýzy konkrétnych podmienok relevantného trhu. K týmto podmienkam patria najmä bariéry vstupu na relevantný trh, rozloženie konkurentov na trhu z hľadiska percentuálnych podielov, finančná sila, investičná a technologická náročnosť. Po posúdení týchto analýz úrad rozhodne, či sa v danom prípade jedná o podstatnú súťaž. Z uvedeného vyplýva, že podstatnú súťaž nie je možné všeobecne definovať, ale možno ju hodnotiť len z prípadu na prípad.

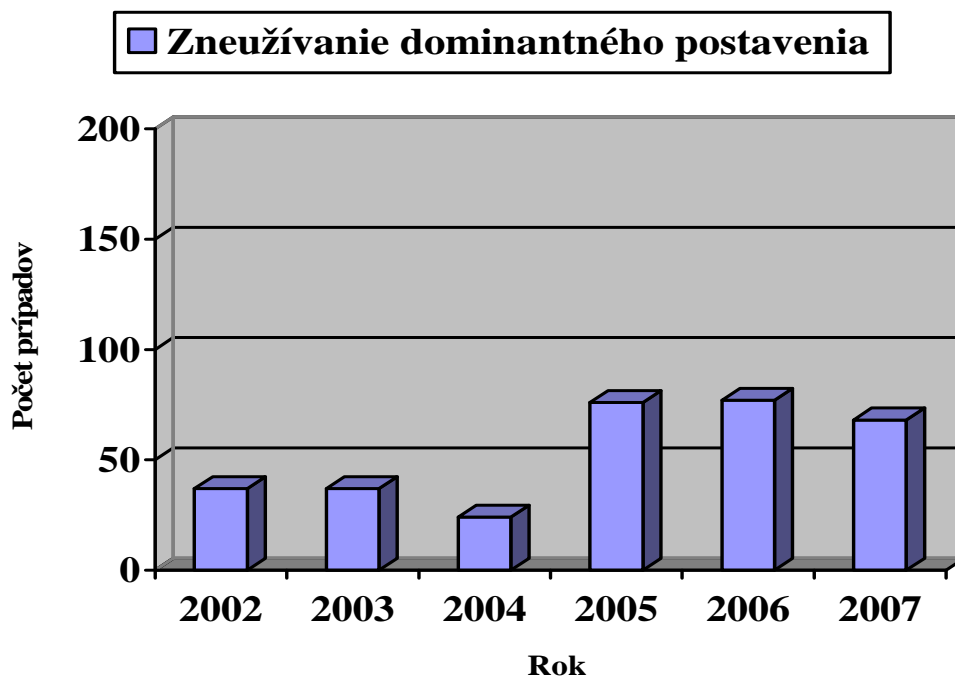
V porovnaní s minulým zákonom sa preformulovali niektoré skutkové podstaty a doplnili sa ďalšie formy zneužívania dominantného postavenia na trhu, a to formou hrozby, obmedzenia výroby, odbytu alebo technického vývoja tovaru na úkor užívateľov a dočasného zneužívania ekonomickej sily s cieľom vylúčiť súťaž, tzv. predátorského správania. Táto zmena zavádzajúca hrozbu vyplynula z doterajšej praxe a zakazuje sa ňou nátlak dominantna formou hrozby na iného podnikateľa, s cieľom získať neprimerané výhody, pričom podnikateľ, voči ktorému je hrozba uplatňovaná, nemá inú možnosť získať predmetné plnenie uskutočňované dominantom. Ide najmä o podnikateľov v postavení tzv. prirodzeného monopolu. K naplneniu zneužívania dominantného postavenia dôjde napr. účtovaním rozdielnych cien alebo poskytovaním vernostných rabatov. Poskytovanie zliav je prípustné, pokiaľ tieto zľavy vyjadrujú primeraný vzťah k úsporám nákladov predávajúceho. Rozdielne ceny pre podnikateľov musia byť zdôvodnené rozdielmi v nákladoch predaja.

O dočasnom zneužívaní ekonomickej sily s cieľom vylúčiť súťaž možno napr. hovoriť vtedy, keď podnikateľ s ekonomickou silou na určité obdobie zníži ceny za účelom vytlačenia konkurencie z trhu alebo vytvorenia bariéry vstupu na trh. Podnikatelia s menšou

ekonomickou silou nemôžu dlhodobejšie vydržať tlak na znižovanie cien a postupne sú nútení z trhu odísť. Podnikateľ, ktorému sa v dôsledku uplatnenia predátorských cien ešte viac zvýšila ekonomická sila, postupne ceny znova zvyšuje.

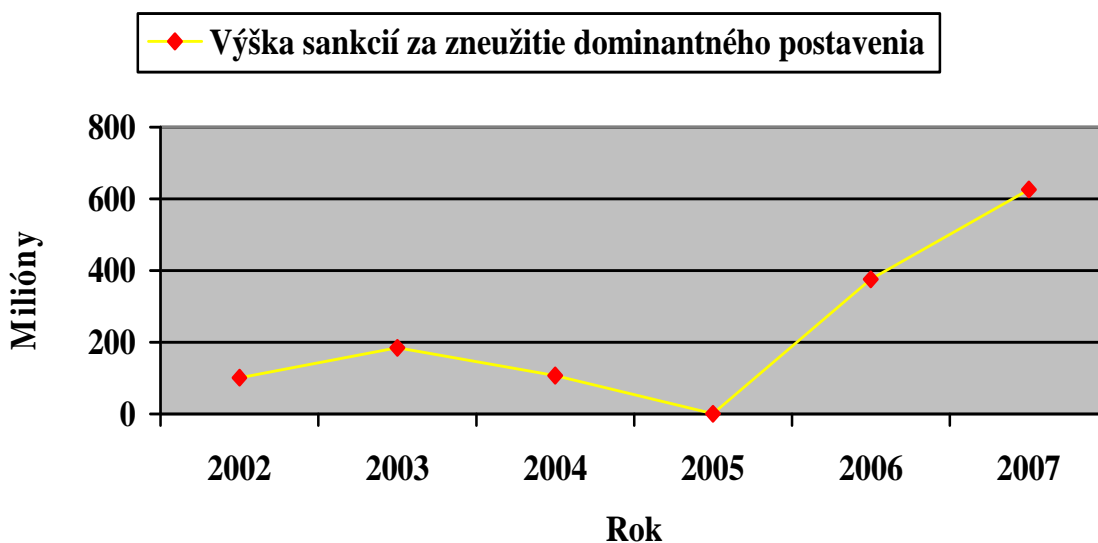
Novou formou zneužívania dominantného postavenia v zákone je zneužívanie dominantného postavenia odmietnutím prístupu k unikátnemu zariadeniu. V praxi sa zaužíval pojem unikátneho zariadenia, ktorým sa rozumie miesto, právo zariadenie, infraštruktúra alebo jej časť kombinovaná so službami vzťahujúcimi sa na takúto infraštruktúru, ktoré majú pomocnú povahu pre ekonomické aktivity na samostatnom alebo nadväzujúcom trhu na trh, na ktorom pôsobí vlastník, resp. správca unikátneho zariadenia, a ak je prakticky nemožné alebo neopodstatnené pre nového konkurenta duplicitne vybudovať takéto zariadenie. Prekážka vybudovania unikátneho zariadenia môže byť napr. geografická alebo ekologická. Prístup k unikátnym zariadeniam môže byť odmietnutý, ak je odôvodnený kvalifikovanými kritériami uvedenými v zákone.

Počet prípadov zneužívania dominantného postavenia, ktoré riešil Protimonopolný úrad na trhu SR zobrazuje nasledujúci graf č. 3.

Zdroj: <http://www.antimon.gov.sk>

Výška sankcií v SK za zneužívania dominantného postavenia, ktoré riešil resp. udelil Protimonopolný úrad na trhu SR zobrazuje nasledujúci graf č. 4.

Zdroj: <http://www.antimon.gov.sk>

4.2.4 Koncentrácia

Pod pojmom koncentrácia sa rozumie proces ekonomického spájania podnikateľov z hľadiska získania rozhodujúceho vplyvu, resp. práva riadenia, s dopadom na štruktúru trhu. Tieto spojenia sa môžu realizovať na horizontálnej, vertikálnej alebo konglomerátnej úrovni. Pri subjektoch, ktoré sa zúčastňujú procesu ekonomického spájania, dochádza k zmene v oblasti ich ekonomickej samostatnosti, a to tak, že sa u niektorých subjektov úroveň ekonomickej samostatnosti znižuje čiastočne (prechod z výlučnej na spoločnú kontrolu) alebo úplne zaniká a na strane druhej niektoré subjekty posilňujú svoju ekonomickú samostatnosť úplne (získanie výlučnej kontroly) alebo čiastočne (prechod zo stavu bez kontroly na úroveň získanie spoločnej kontroly).

Koncentrácia nie je sama o sebe zakázaná, nie je to protisúťažná praktika, ale vzhľadom na vplyv na podmienky súťaže je úradom kontrolovaná. Pritom môže ísť buď o vytvorenie takých ekonomických spojení, ktoré menia právnu samostatnosť subjektu alebo vytvorenie ekonomických spojení medzi subjektami, ktorých právna samostatnosť ostáva nezmenená.

Koncentrácia je proces spájania podnikateľov, ktorým je:

- a) zlúčenie alebo splynutie dvoch alebo viacerých samostatných podnikateľov,

- b) získanie priamej alebo nepriamej kontroly jedným alebo viacerými podnikateľmi nad časťou podniku iného podnikateľa alebo podnikateľov.

Príslušné ekonomické spojenie sa môže realizovať akýmkoľvek spôsobom, a to tak na zmluvnom, ako aj nezmluvnom základe. Tento proces zahŕňa etapu od právnych aktov až po právne alebo faktické spojenie subjektov, ktorý má v konečnom dôsledku vplyv na ich konkurenčné správanie. Inak povedané, zníženie počtu rozhodovacích miest môže následne významne ovplyvniť správanie sa subjektov na trhu v takom zmysle, či sa budú navzájom správať konkurenčne alebo či sa posilňuje trhová sila jedného subjektu. Snahou súťažnej politiky je teda mať kontrolu nad príslušnou štruktúrou trhu, a to z ekonomického hľadiska, zameraného na oblasť získania možnosti vykonávať rozhodujúci vplyv, resp. práva riadenia na činnosť subjektu. To znamená predovšetkým dôkladne posudzovať také ekonomické spojenia, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť štruktúru trhu a tým zároveň poškodiť podmienky súťaže.

Kontrola nad podnikateľom je možnosť vykonávať rozhodujúci vplyv na činnosť podnikateľa, a to najmä prostredníctvom vlastníckych alebo iných práv, ktorými môžu byť napr. právo nájmu k podniku alebo jeho časti alebo prostredníctvom práv, zmlúv alebo na základe iných skutočností, ktoré umožňujú vykonávať rozhodujúci vplyv na zloženie, hlasovanie alebo rozhodovanie orgánov podnikateľa.

Nepriame získanie kontroly predstavuje situáciu, keď podnikateľ prostredníctvom iného podnikateľa získa kontrolu nad iným podnikateľom. V takomto prípade kontrolu nadobudol podnikateľ, ktorý je v pozadí celej operácie a de facto vykonáva kontrolu nad iným podnikateľom.

Jedným z prípadov získania kontroly je aj založenie spoločného podniku, t.j. samostatnej jednotky, ktorá na dlhodobom základe vykonáva všetky funkcie samostatného ekonomického subjektu a sleduje vlastný ekonomický cieľ. Zároveň je kontrolovaný inými podnikateľmi, pričom ide o spoločnú kontrolu dvoch alebo viacerých podnikateľov. Spoločný podnik je podnik s „plnými funkciami“, t.j. zakladatelia vložili do neho materiálne, personálne alebo iné zložky podnikania (budovy, stroje, patenty, a pod.). Spoločný podnik musí vystupovať na trhu oddelene od zakladateľov, ako samostatný predávajúci a kupujúci. Nepôjde o podnik s plnými funkciami, ak nemá vlastné zásobovanie a odbyť alebo ak nemá technické prostriedky podnikania.

Kritériá, po splnení ktorých koncentrácia podlieha kontrole úradu boli v porovnaní s doteraz platným zákonom zvýšene, s cieľom posudzovať iba koncentrácie s podstatným vplyvom na hospodársku súťaž v rámci príslušných relevantných trhov. Koncentrácia podlieha kontrole úradu, ak:

- a) spoločný celosvetový celkový obrat účastníkov koncentrácie za uzavreté účtovné obdobie predchádzajúce vzniku koncentrácie je najmenej 1 200 000 000 Sk a aspoň dvaja účastníci koncentrácie dosiahli v Slovenskej republike celkový obrat každý najmenej 360 000 000 Sk za uzavreté účtovné obdobie predchádzajúce vzniku koncentrácie alebo,
- b) aspoň jeden z účastníkov koncentrácie dosiahol v Slovenskej republike celkový obrat najmenej 500 000 000 Sk za uzavreté účtovné obdobie predchádzajúce vzniku koncentrácie a aspoň jeden ďalší účastník koncentrácie dosiahol celosvetový celkový obrat najmenej 1 200 000 000 Sk za uzavreté účtovné obdobie predchádzajúce vzniku koncentrácie.

Podnikateľ má povinnosť oznámiť koncentráciu, ktorá podlieha kontrole úradu, do 30 dní odo dňa uzavretia zmluvy, odo dňa oznámenia prijatia návrhu v obchodnej verejnej súťaži, odo dňa doručenia rozhodnutia štátneho orgánu podnikateľovi alebo odo dňa získania kontroly nad podnikom iného podnikateľa alebo jeho časťou na základe inej skutočnosti. Lehota začne plynúť odo dňa, keď nastala prvá z týchto skutočností.

Po oznámení účastníci koncentrácie nesmú vykonávať práva a povinnosti vyplývajúce zo vzniku koncentrácie až do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o nej. V zmysle komunitárneho práva zákon zaviedol tzv. suspenziu koncentrácie, ktorou sa zakazuje účastníkom koncentrácie realizovať akékoľvek práva a povinnosti a uskutočňovať akékoľvek právne úkony nadväzujúce alebo vyplývajúce z ich zmlúv, alebo z ich ekonomického spojenia. Úrad na základe návrhu podnikateľa môže vydať rozhodnutie, ktorým môže udeliť výnimku zo zákazu, ak na to existujú vážne dôvody. Pri rozhodovaní o tejto výnimke úrad zväží aj účinky pozastavenia koncentrácie na účastníkov koncentrácie alebo na tretie strany. Udelenie výnimky môže úrad viazať na podmienky s cieľom zabezpečiť efektívnu súťaž.

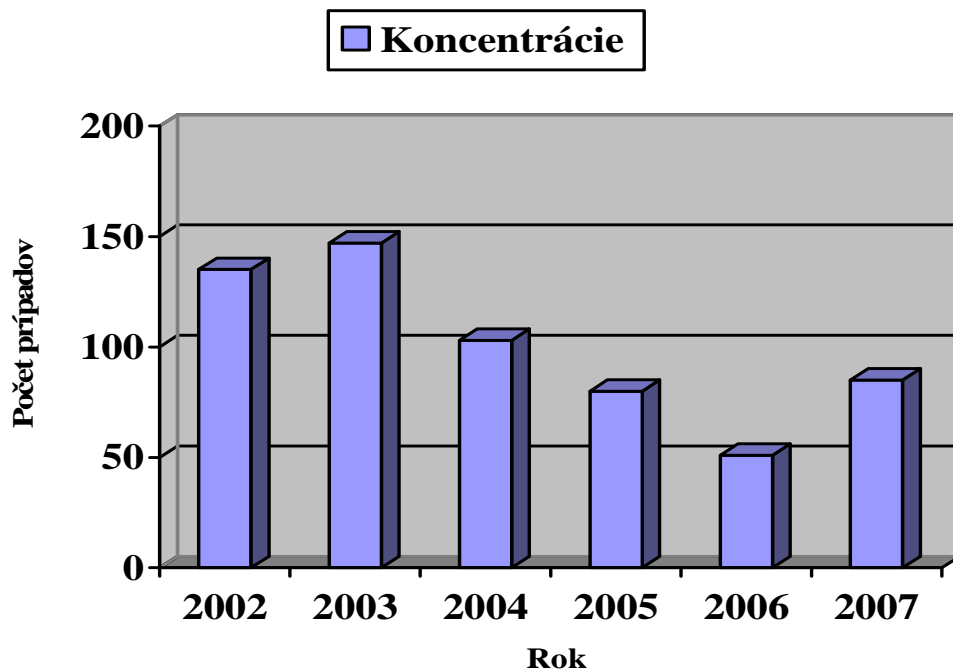
Úrad schváli koncentráciu, ak táto nevytvára ani neposilňuje dominantné postavenie. Úrad tiež koncentráciu schváli, ak sa preukáže, že nevytvára alebo neposilňuje dominantné postavenie, ktorého dôsledkom sú významné prekážky efektívnej súťaže na relevantnom trhu.

V prípadoch posudzovania kooperatívnych polyfunkčných spoločných podnikov , ak budú súčasne splnené štyri podmienky, ktoré sa aplikujú aj pri posudzovaní dohôd obmedzujúcich súťaž.

Úrad zakáže koncentráciu vytvárajúcu alebo posilňujúcu dominantné postavenie, ktorého dôsledkom môžu byť významné prekážky efektívnej súťaže na relevantnom trhu. Okrem toho úrad zakáže koncentráciu, ak ide o založenie kooperatívneho polyfunkčného spoločného podniku, ktorý nespĺňa súčasne štyri už spomínané podmienky.

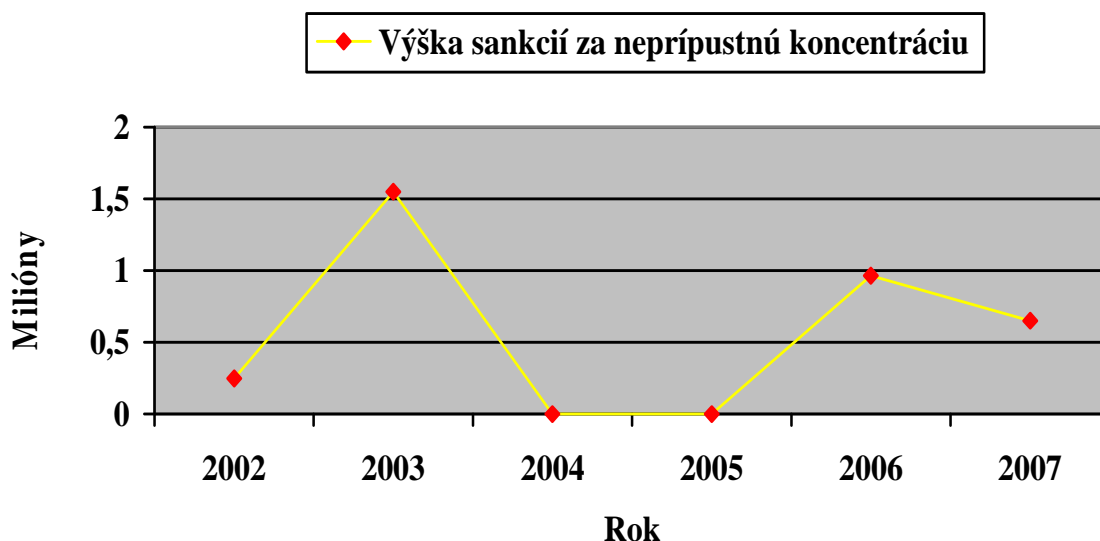
Podiel na trhu sám o sebe nie je právne postihnuteľný, pokiaľ nedôjde k jeho zneužitiu. Dominancia na trhu môže byť aj pre spotrebiteľa výhodná, napr. keď veľkosť podnikateľa a jeho postavenie na trhu umožňuje dosiahnuť vyššiu mieru efektívnosti, tým nižšie ceny a faktické výhody pre spotrebiteľa. Zákonodárstvo neobsahuje zásadu apriórnej ochrany menších podnikateľov voči väčším, lebo takáto ochrana by fakticky mohla viesť k deštrukcii rovnakých podmienok podnikania jednotlivých trhových subjektov, mohla by sa stať diskrimináciou úspešnejších konkurentov a tým znevýhodnením spotrebiteľov.

Počet posudzovaných prípadov koncentrácie za jednotlivé roky zobrazuje nasledujúci graf č. 5.

Zdroj: <http://www.antimon.gov.sk>

Počet posudzovaných prípadov koncentrácie za jednotlivé roky zobrazuje nasledujúci graf č. 6.

Zdroj: <http://www.antimon.gov.sk>

4.2.5 Protimonopolný úrad Slovenskej republiky

V trhovej ekonomike je konkurenčný tlak jedným zo základných mechanizmov efektívneho fungovania trhu. Protimonopolný úrad pôsobí ako garant rovnoprávnej hospodárskej súťaže, ktorá zaručuje dobre fungujúce trhové prostredie.

Hospodárska súťaž je prirodzeným mechanizmom, ktorý v trhovej ekonomike pôsobí ako regulátor efektívneho správania sa podnikateľov a zároveň vedie k optimálnemu využívaniu zdrojov ekonomiky a efektom u spotrebiteľov. Ochrana hospodárskej súťaže nie je samoučelná, nemôže sa presadzovať absolútne, ale smeruje k vytváraniu podmienok pre hospodársky rozvoj. Ide o ekonomický fenomén úzko naviazaný na systém fungujúceho trhového mechanizmu tzn., že všetky opatrenia ovplyvňujúce podmienky trhového priestoru môžu mať za následok zmenu podmienok v oblasti hospodárskej súťaže. Ochrana hospodárskej súťaže je preto dôležitou súčasťou hospodárskej politiky každého štátu. V Slovenskej republike sa ochranou hospodárskej súťaže a dodržiavaním jej princípov zaoberá Protimonopolný úrad SR. Úrad vychádza pri posudzovaní súťažnej politiky zo základných súťažných princípov modelujúcich a dotvárajúcich konkurenčné prostredie v záujme vyváženosti aplikácie čiastkových politík prezentujúcich koncepciu rozvoja SR.

Hlavné úlohy Protimonopolný úrad Slovenskej republiky

Úrad v rámci svojej pôsobnosti:

- a) vykonáva prešetrovanie postavenia a správania sa podnikateľov na relevantnom trhu,
- b) rozhoduje o uložení povinnosti zdržať sa konania, ktoré je v rozpore so zákonom a odstrániť protiprávny stav,
- c) postupuje a rozhoduje vo všetkých veciach ochrany hospodárskej súťaže vyplývajúcich z ustanovení zákona, najmä rozhoduje vo veci dohôd obmedzujúcich hospodársku súťaž, vo veci zneužitia dominantného postavenia, vo veci koncentrácie, ukladá pokuty za porušenie zákona,
- d) kontroluje dodržiavanie rozhodnutí vydaných v konaní pred úradom,
- e) vydáva stanovisko podľa osobitného predpisu, najmä pri posudzovaní stavu konkurenčného prostredia, k doručenému podnetu na preskúmanie toho, či sa uskutočnil dovoz dumpingového tovaru, jeho úrovne a účinku, k návrhu na uplatnenie ochranného opatrenia, k doručenému podnetu na preskúmanie toho, či sa uskutočnil dovoz tovaru subvencovaného zakázanou subvenciou, alebo či sa uskutočnil vývoz takéhoto tovaru na zahraničný relevantný trh a ich účinkov,
- f) vydáva všeobecne záväzné právne predpisy na základe splnomocnenia zákona,
- g) zabezpečuje medzinárodné vzťahy v oblasti ochrany hospodárskej súťaže na úrovni orgánov s právomocou v tejto oblasti, najmä uzatvára bilaterálne zmluvy o vzájomnej spolupráci s partnerskými úradmi, spolupracuje s Európskou komisiou pri plnení úloh vyplývajúcich zo schválených dokumentov, najmä Európskej dohody o pridružení uzatvorenej medzi Slovenskou republikou na jednej strane a Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na strane druhej a Národného programu pre prijatie *acquis communautaire*, ako aj úloh týkajúcich sa napĺňania koncepcie integrácie Slovenskej republiky do Európskej únie,
- h) navrhuje ďalšie opatrenia na ochranu a podporu hospodárskej súťaže, najmä opatrenia súvisiace s odstraňovaním administratívnych, právnych a technických bariér vstupu na relevantný trh, so zavádzaním princípov hospodárskej súťaže do jednotlivých sektorálnych politík, so zavádzaním princípov nediskriminácie, transparentnosti a s vylučovaním možností špecifických rozdielnych prístupov posudzovania prípadov.

Bilancia aktivít Protimonopolného úradu za rok 2007

Správanie podnikateľov môže v niektorých prípadoch obmedzovať hospodársku súťaž. Úrad v prípadoch zakázaných dohôd obmedzujúcich súťaž a zneužívania dominantného postavenia zasahuje, pretože porušujú zákon o ochrane súťaže a niektoré z týchto praktík môžu byť aj porušením článkov 81 alebo 82 Zmluvy o založení európskeho spoločenstva.

Na úrade sa tejto problematike venujú dva odbory: odbor dohôd obmedzujúcich súťaž a odbor zneužívania dominantného postavenia. Odbory monitorujú trhy a v prípade podozrení na protisúťažné správanie dané trhy šetria, prípadne otvoria správne konanie. Ak sa preukáže porušenie zákona, úrad rozhodne aj o pokute.

Dohody obmedzujúce súťaž

Existencia konsenzu róznych zásahov protimonopolných úradov vo veci kartelových dohôd vyplýva z faktu, že takéto formy výstupov podnikateľov sú výrazne v neprospech spotrebiteľov, ktorých poškodzujú. Preto sú v tejto súvislosti efektívne zásahy zo strany súťažných inštitúcií nezastupiteľné.

Prehľad činností v oblasti dohôd obmedzujúcich súťaž

Všeobecné šetrenia	Správne konanie	Celkový počet rozhodnutí	Počet rozhodnutí dohody obmedzuj. súťaž	Počet rozhodnutí Prípady podľa § 39	Počet rozhodnutí iné prípady (nepredloženie informácií a pod.)
28	9	6	5	1	0

V sledovanom období odbor dohôd obmedzujúcich súťaž vykonal 28 šetrení, otvoril 9 správnych konaní a vydal 6 rozhodnutí. Celkovo boli v danom roku za oblasť dohôd obmedzujúcich súťaž uložené pokuty vo výške 387 314 000 Sk.

Zneužívanie dominantného postavenia

Odbor zneužívania dominantného postavenia skúma porušenia zákona o ochrane hospodárskej súťaže, ako aj komunitárneho práva ex post, čiže spätne.

Odbor začne konať voči spoločnosti podozrivej zo zneužívania dominantného postavenia z vlastnej iniciatívy alebo na základe podnetov.

Prehľad činností v oblasti zneužívania dominantného postavenia

Všeobecné šetrenia	Správne konanie	Celkový počet rozhodnutí	Počet rozhodnutí – zneužívanie dominantného postavenia	Počet rozhodnutí Prípady podľa § 39	Počet rozhodnutí – iné prípady (nepredloženie informácií a pod.)
68	4	4	2	2	0

V sledovanom období odbor zneužívania dominantného postavenia vykonal 68 všeobecných šetrení a viedol 4 správne konania. V skúmanom roku vydal 4 rozhodnutia a celkovo uložil pokuty vo výške 625 650 000,- Sk.

Kontrola koncentrácie

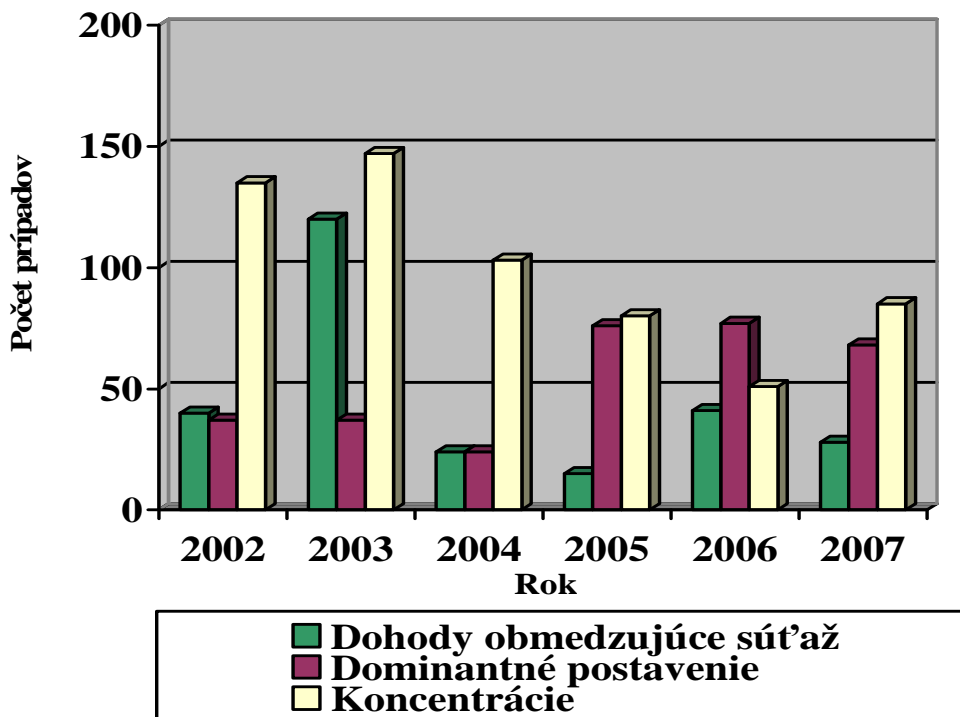
Prostredníctvom inštitútu kontroly koncentrácií úrad skúma efekty procesov spájania sa podnikateľov pôsobiacich na rovnakých, nadväzujúcich alebo nesúvisiacich trhoch. Koncentráciami podnikatelia zvyčajne zvyšujú vlastnú efektívnosť, avšak úrad v procese ich posudzovania smeruje svoju pozornosť na efekty, ktoré novovzniknutá trhová pozícia podnikateľov po transakcii môže priniesť.

Prehľad činností v oblasti kontroly koncentrácie

Všeobecné šetrenia	Správne konanie	Celkový počet rozhodnutí	Počet rozhodnutí súhlas, potvrdenie koncentrácie	Počet rozhodnutí zákaz koncentrácie	Počet rozhodnutí Zastavenie konania	Počet rozhodnutí iné prípady (pokuty a pod.)
8	85	83	48	0	23	12

V roku 2007 mal odbor koncentrácií otvorených 85 správnych konaní a vydal 83 rozhodnutí. Z pohľadu dopadov posudzovaných koncentrácií na súťaž v sledovanom období sa úrad nezaoberal takými ekonomickými spojeniami, ktoré by vyústili do rozhodnutí o zákaze, resp. o podmienenej súhlase s koncentráciou. Takže možno konštatovať, že boli „odobrené“ všetky notifikované transakcie. Avšak nakoľko aj v rámci kontroly koncentrácií dochádzalo zo strany podnikateľov k porušovaniu zákona, napr. porušenie suspenzie koncentrácie, predkladanie neúplných alebo nepravdivých informácií, vydal odbor koncentrácií niekoľko pokutových rozhodnutí, ktorých celková výška v danom období predstavovala čiastku 650 000,- Sk.

Na grafe č. 7 môžete vidieť porovnanie všeobecných šetrení jednotlivých druhov činností ktoré spadajú pod kontrolu Protimonopolného úradu od roku 2002 až po rok 2007.

Zdroj: <http://www.antimon.gov.sk>

4.3 Prípadová štúdia rozhodnutia Protimonopolného úradu o koncentracii

Rozhodnutím číslo 2007/FH/3/1/009 zo dňa 13.2.2007 Protimonopolný úrad Slovenskej republiky súhlasil s koncentráciou spočívajúcou v nadobudnutí priamej kontroly podnikateľom ECO-INVEST, a. s. nad podnikom FABUŠ, s r.o., ku ktorej došlo na základe Zmluvy o odplatnom prevode obchodného podielu uzatvorenej dňa 19. 12. 2006.

Úrad začal dňa 31. 01. 2007 na základe *oznámenia* splnomocneného právneho zástupcu ECO-INVEST, a. s. správne konanie vo veci vydania rozhodnutia o koncentracii medzi podnikateľmi ECO-INVEST, a. s. a FABUŠ, s r.o.. Ku koncentracii došlo dňa 19.12.2006 na základe Zmluvy o odplatnom prevode obchodného podielu.

Vzhľadom na to, že oznámenie predmetnej koncentracie obsahovalo všetky náležitosti, t.j. oznámenie predmetnej koncentracie bolo úplné a dňa 01. 02. 2007 začala podľa zákona plynúť lehota 60 pracovných dní na vydanie rozhodnutia vo veci predmetnej koncentracie, o čom úrad informoval účastníka konania

ECO-INVEST, a. s.

Spoločnosť ECO-INVEST, a. s. (ďalej len „ECO-INVEST“) je akciová spoločnosť zapísaná v obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I. Spoločnosť ECO-INVEST je spoločnosťou holdingového typu, ktorá je majiteľom akcií viacerých obchodných spoločností a vykonáva ich správu. Z oznámenia predmetnej koncentrácie vyplýva, že spoločnosti, ktoré sú priamo alebo nepriamo kontrolované spoločnosťou ECO-INVEST pôsobia na viacerých trhoch.

FABUŠ, s r.o.

Spoločnosť FABUŠ, s r.o. (ďalej len „FABUŠ“) je spoločnosť s ručením obmedzeným zapísaná v obchodnom registri Okresného súdu Trenčín. Z oznámenia koncentrácie vyplýva, že spoločnosť FABUŠ sa zaoberá spracovaním a výrobou hovädzieho a teľacieho mäsa, bravčového mäsa a spracovaním a výrobou mäsových výrobkov vo výrobnom závode v Myjave. Spoločnosť FABUŠ priamo ani nepriamo nekontroluje žiadnu spoločnosť.

Na základe predložených podkladov a informácií úrad zistil, že spoločný celosvetový celkový obrat účastníkov koncentrácie za uzavreté účtovné obdobie predchádzajúce vzniku koncentrácie, t. j. za rok 2005, je 4 726 294 000 Sk. Účastník koncentrácie ECO-INVEST dosiahol v roku 2005 na území Slovenskej republiky celkový obrat vo výške 929 631 000 Sk a účastník koncentrácie FABUŠ dosiahol v roku 2005 na území Slovenskej republiky celkový obrat vo výške 968 879 000 Sk.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že účastníci koncentrácie dosiahli zákonom stanovenú výšku obratu podľa zákona, a teda *predmetná koncentrácia podlieha kontrole úradu*.

Pri vymedzení relevantných trhov z tovarového hľadiska úrad vychádzal z definícií uvedených v zákona a z hlavných činností a aktivít, ktoré vykonávajú účastníci koncentrácie a s nimi prepojení podnikatelia, pričom sa zamerl na určenie a posúdenie vplyvov predmetnej koncentrácie na hospodársku súťaž na relevantných trhoch, na ktorých sa prejavia účinky koncentrácie v rámci Slovenskej republiky.

Z predložených informácií a podkladov úrad zistil, že podnikateľ ECO-INVEST pôsobí v rovnakej oblasti ako podnikateľ FABUŠ prostredníctvom podnikateľa TAURIS, a. s., (ďalej

len „TAURIS“). Koncentráciu podnikateľov ECO-INVEST a TAURIS schválil úrad rozhodnutím číslo 2007/FK/3/1/001 zo dňa 05. 01. 2007.

Z vyššie uvedených informácií vyplýva, že aktivity účastníkov koncentrácie sa prekrývajú na nasledujúcich relevantných trhoch:

- spracovanie a predaj bravčového mäsa,
- spracovanie a predaj hovädzieho mäsa,
- spracovanie a predaj mäsových výrobkov.

Podnikateľ TAURIS sa zaoberá aj výrobou a predajom mrazeného bravčového a hovädzieho mäsa. Vzhľadom na skutočnosť, že podstatnú časť vyrobeného mrazeného bravčového a hovädzieho mäsa spotrebuje podnikateľ TAURIS pre vlastné potreby a predovšetkým vzhľadom na skutočnosť, že podnikateľ FABUŠ sa nezaobera spracovaním a predajom mrazeného bravčového a hovädzieho mäsa, úrad sa pre účely tohto rozhodnutia účinkami predmetnej koncentrácie v oblasti výroby a predaja mrazeného bravčového a hovädzieho mäsa podrobnejšie nezaoberal.

Z podkladov a informácií získaných v priebehu predmetného správneho konania, ako aj z predchádzajúcej činnosti úrad zistil, že relevantné trhy bravčového mäsa, hovädzieho mäsa a mäsových výrobkov sa nachádzajú na Slovensku vo fáze zrelosti a pôsobi na nich viacero väčších a ďalších vyše 200 menších slovenských i zahraničných podnikateľov poskytujúcich bravčové mäso, hovädzie mäso a mäsové výrobky.

Vzhľadom na to, že tak ako bolo uvedené vyššie, podnikateľ ECO-INVEST pôsobí prostredníctvom podnikateľa TAURIS v rovnakej oblasti ako podnikateľ FABUŠ, posudzovaná koncentrácia je koncentráciou horizontálneho charakteru. Pri posudzovaní dopadov predmetnej koncentrácie na hospodársku súťaž na vymedzených relevantných trhoch úrad skúmal štruktúru podnikateľského prostredia, intenzitu hospodárskej súťaže, bariéry vstupu a postavenie jednotlivých súťažiacich na vymedzených relevantných trhoch.

Relevantný trh spracovania a predaja bravčového mäsa

Celkovú veľkosť relevantného trhu spracovania a predaja bravčového mäsa na území Slovenskej republiky vyčíslil úrad na základe údajov predložených účastníkom konania v spojení s informáciami získanými z predchádzajúcej činnosti, pričom vychádzal z údajov

o celkovej spotrebe bravčového mäsa v Slovenskej republike, ktoré uvádza Situačná a výhľadová správa k 31. 12. 2005 pre jatočné ošípané, ktorú vydáva Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave (ďalej len „Situačná správa pre jatočné ošípané“).

Zo Situačnej správy pre jatočné ošípané zároveň vyplýva, že v roku 2005 predstavoval objem dovezeného bravčového mäsa do Slovenskej republiky až 48 % z celkovej spotreby bravčového mäsa na Slovensku, čo v porovnaní s rokom 2003 znamená nárast až o 38,7 %.

Najvýznamnejšími podnikateľmi na relevantnom trhu spracovania a predaja bravčového mäsa na území Slovenskej republiky sú z hľadiska výšky dosiahnutých obrátov v tejto oblasti podnikatelia TAURIS, FABUŠ, Hrádok Mäsokombinát, s. r. o., PM Zbrojníky, a. s. a Mecom, a. s.. Vzhľadom na to, že podnikatelia Hrádok Mäsokombinát, s. r. o. a Mecom, a. s. patria do jednej ekonomickej skupiny, spoločne dosahujú podiel na predmetnom relevantnom trhu vo výške 8,68 %. Po uskutočnení posudzovanej koncentrácie budú aj podnikatelia TAURIS a FABUŠ súčasťou jednej ekonomickej skupiny a ich spoločný trhový podiel bude 13,74 %.

Na základe vyššie uvedených skutočností úrad dospel k záveru, že posudzovaná koncentrácia nevytvorí alebo neposilní dominantné postavenie účastníkov koncentrácie, ktorého dôsledkom sú významné prekážky efektívnej hospodárskej súťaže na relevantnom trhu spracovania a predaja bravčového mäsa v Slovenskej republike.

Relevantný trh spracovania a predaja hovädzieho mäsa

Celkovú veľkosť relevantného trhu spracovania a predaja hovädzieho mäsa na území Slovenskej republiky vyčíslil úrad na základe údajov predložených účastníkom konania v spojení s informáciami získanými z predchádzajúcej činnosti, pričom vychádzal z údajov o celkovej spotrebe hovädzieho mäsa v Slovenskej republike, ktoré uvádza Situačná a výhľadová správa k 31. 12. 2005 pre jatočný hovädzí dobytok a jatočné teľatá, ktorú vydáva Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave (ďalej len „Situačná správa pre jatočný hovädzí dobytok“).

Zo Situačnej správy pre jatočný hovädzí dobytok zároveň vyplýva, že v roku 2005 predstavoval objem dovezeného hovädzieho mäsa do Slovenskej republiky až 30,5 % z celkovej spotreby hovädzieho mäsa na Slovensku, čo v porovnaní s rokom 2003 znamená nárast až o 24,85 %.

Na základe podielov na relevantnom trhu spracovania a predaja hovädzieho mäsa na území Slovenskej republiky, ktoré dosiahli podnikatelia, možno skonštatovať, že najvýznamnejšími podnikateľmi na predmetnom relevantnom trhu sú podnikatelia: TAURIS, Hrádok Mäsokombinát, s. r. o., FABUŠ, PM Zbrojníky, a. s. a Mecom, a. s.. Vzhľadom na to, že podnikatelia Hrádok Mäsokombinát, s. r. o. a Mecom, a. s. patria do jednej ekonomickej skupiny, dosahujú spoločný podiel na predmetnom relevantnom trhu vo výške 4,68 %. Po uskutočnení posudzovanej koncentrácie budú aj podnikatelia TAURIS a FABUŠ súčasťou jednej ekonomickej skupiny a ich spoločný trhový podiel bude 8,18 %, čím si podnikateľ ECO-INVEST mierne posilní vedúce postavenie na predmetnom relevantnom trhu.

Na základe vyššie uvedených skutočností úrad dospel k záveru, že posudzovaná koncentrácia nevytvorí alebo neposilní dominantné postavenie účastníkov koncentrácie, ktorého dôsledkom sú významné prekážky efektívnej hospodárskej súťaže na relevantnom trhu spracovania a predaja hovädzieho mäsa v Slovenskej republike.

Relevantný trh spracovania a predaja mäsových výrobkov

Celkovú veľkosť relevantného trhu spracovania a predaja mäsových výrobkov na území Slovenskej republiky vyčíslil úrad na základe údajov predložených účastníkom konania v spojení s informáciami získanými z predchádzajúcej činnosti, pričom vychádzal z údajov o celkovom predaji mäsových výrobkov na území Slovenskej republiky, ktoré sú uvedené vo výkaze Rozdelenie výrobkov z mäsa s označením RM (MP SR) 2 - 12, ktorý vypracováva Radela, s. r. o., Trenčianska 55, 825 23 Bratislava (ďalej len „Výkaz Radela“).

Z údajov Štatistického úradu SR vyplýva, že v roku 2005 predstavoval objem dovezených mäsových výrobkov do Slovenskej republiky 8,76 % z celkovej spotreby mäsových výrobkov na Slovensku, čo v porovnaní s rokom 2003 znamená nárast o 6,4 %.

Z oznámenia koncentrácie vyplýva, že podnikatelia TAURIS a FABUŠ predávajú mäsové výrobky celoplošne na území Slovenskej republiky prostredníctvom nezávislých maloobchodných a veľkoobchodných predajní. Zatiaľ čo podnikateľ TAURIS prevádzkuje aj sieť vlastných maloobchodných predajní, podnikateľ FABUŠ vlastnú sieť maloobchodných predajní neprevádzkuje. Dopravu mäsových výrobkov priamo do predajnej siete alebo do distribučných centier zabezpečujú podnikatelia TAURIS a FABUŠ vlastnými dopravnými prostriedkami alebo prostredníctvom nezávislých autodopravcov.

Z odpovedí podnikateľov oslovených v prieskume úradu v rámci správneho konania číslo 0057/OK/2006 ako aj z oznámenia koncentrácie vyplýva, že vzhľadom na charakter predmetného tovaru, obchodné podmienky a dostatočný počet dodávateľov, odberatelia mäsových výrobkov neakceptujú dlhodobé alebo exkluzívne distribučné zmluvy s dodávateľmi a nie je pre nich finančne ani časovo náročné zmeniť dodávateľa mäsových výrobkov.

Na základe podielov na relevantnom trhu spracovania a predaja mäsových výrobkov na území Slovenskej republiky, ktoré dosiahli podnikatelia, možno skonštatovať, že najvýznamnejšími podnikateľmi na predmetnom relevantnom trhu sú podnikatelia: Mecom, a. s. TAURIS, Hrádok Mäsokombinát, s. r. o. a PM Zbrojníky, a. s.. Vzhľadom na to, že podnikatelia Hrádok Mäsokombinát, s. r. o. a Mecom, a. s. patria do jednej ekonomickej skupiny, ich spoločný podiel na predmetnom relevantnom trhu dosahuje takmer 30 %. Po uskutočnení posudzovanej koncentrácie budú aj podnikatelia TAURIS a FABUŠ súčasťou jednej ekonomickej skupiny a ich spoločný trhový podiel bude 23 %, čím si podnikateľ ECO-INVEST mierne posilní postavenie na predmetnom relevantnom trhu, pričom nedôjde k významnej zmene existujúcej trhovej štruktúry.

Vzhľadom na to, že, tak ako bolo uvedené vyššie, na relevantnom trhu spracovania a predaja mäsových výrobkov na území Slovenskej republiky pôsobí viacero veľkých a množstvo ďalších menších podnikateľov, ktorí sa zaoberajú poskytovaním mäsových výrobkov na celom území Slovenskej republiky alebo len v určitých regiónoch, nízku vyjednávaciu silu voči odberateľom a nízke bariéry vstupu na relevantný trh spracovania a predaja mäsových výrobkov, úrad dospel k záveru, že podnikateľ ECO-INVEST bude prostredníctvom svojich dcérskych spoločností vystavený podstatnej hospodárskej súťaži na relevantnom trhu i po uskutočnení posudzovanej koncentrácie a nebude sa môcť na predmetnom relevantnom trhu správať nezávisle voči svojim dodávateľom, konkurentom a odberateľom.

Na základe vyššie uvedených skutočností úrad dospel k záveru, že posudzovaná koncentrácia nevytvorí alebo neposilní dominantné postavenie účastníkov koncentrácie, ktorého dôsledkom sú významné prekážky efektívnej hospodárskej súťaže na relevantnom trhu spracovania a predaja mäsových výrobkov v Slovenskej republike.

5. Záver

Slovenský trh ani po transformácii na trhové hospodárstvo, ani po vstupe do Európskej únie ešte stále nedozrel. Aj keď súkromný sektor dominuje stále viac, čo je vynikajúci stimul pre ekonomiku, je jasné čo je problémom. Konkurencia. Je to len slovo, ale slovo, vďaka ktorému máme všetky vymoženosti, ktoré využívame dennodenne, aj keď si to vôbec neuvedomujeme. Konkurencia je najlepší liek na trh, pretože núti ľudí premýšľať, rozvíja ich individualitu, ktorá potom prináša technologické, ekonomické a sociálne inovácie, prospešné pre spoločnosť. Keď nie je na nejakom trhu konkurencia; čo núti podniky vyrábať, vyvíjať, nové kvalitnejšie výrobky, čo núti spoločnosti ponúkať kvalitné a cenovo prijateľné služby? Odpoveď je jednoduchá. Nič a nikto. Konkurencia a snaha o prežitie je to, čo ženie výrobcov k prekonávaniu obchodných súperov, ku kreatívnosti, iniciatívnosti a tvorivosti, jednoducho k tomu, aby boli lepší.

Hospodárska súťaž ako záruka efektívnosti a pozitívneho pôsobenia na vývoj konkurencieschopnosti a stability ekonomiky je neoddeliteľnou ekonomickou a právnou kategóriou trhového mechanizmu a v krajinách s vyspelou trhovou ekonomikou nad ňou preberá úlohu ochrancu štát.

Slovenská republika prísľubom chrániť a podporovať hospodársku súťaž, vyjadreným v Ústave, prijala záväzok vytvárať právne podmienky hospodárskej súťaže formujúce prirodzené trhové prostredie, v ktorom o úspešnosti podnikania rozhodne podnikateľská zdatnosť účastníkov v hospodárskej súťaži.

Diplomová práca analyzuje problematiku hospodárskej súťaže z hľadiska jej ochrany, ako nevyhnutnej súčasti fungovania trhovej ekonomiky a jej právnu ochranu na Slovensku. V práci som sa zameral tak na ochranu hospodárskej súťaže v mikroekonomickom zmysle, obsiahnutú v Obchodnom zákonníku, kde sme sa zaoberali skutkovými podstatami nekalej súťaže a ich dopadom na ekonomickú prax ako aj právom proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže, upravenom v zákone o ochrane hospodárskej súťaže, ktoré chráni súťaž v makroekonomickom zmysle. Práve tejto druhej časti ochrany hospodárskej súťaže sme venovali zvýšenú pozornosť.

Hlavnou úlohou protimonopolnej politiky by malo byť zúženie priestoru pre subjektivismus; stanovené kritériá by mali úplne vylučovať akékoľvek možnosti zneužívania či manipulácie. Toto je možné uskutočniť iba za podmienky, že úloha protimonopolnej politiky (chrániť a podporovať konkurenciu) bude maximalizovaná, a priradia sa jej iba také ciele, ktoré sú v súlade s pôsobením konkurencie.

V poslednom období zaznieva zo strany predstaviteľov niektorých odvetví často kritický postoj k účelu a opodstatnenosti hospodárskej súťaže v ekonomickom prostredí. V kontexte s uvedeným treba poukázať na význam hospodárskej súťaže a zároveň pomenovať niektoré základné problémové oblasti slovenskej ekonomiky.

Ako sme už v diplomovej práci uviedli, hospodárska súťaž je nevyhnutným predpokladom fungovania trhovej ekonomiky. Predstavuje prirodzený mechanizmus, ktorý v trhovej ekonomike pôsobí jednak ako motivačný faktor, najmä v oblasti hospodárskeho rozvoja a zároveň ako regulátor efektívneho správania sa podnikateľov. Okrem iného vedie k optimálnemu využívaniu zdrojov ekonomiky, zakladá efektívnu štruktúru subjektov pôsobiacich na trhu, resp. využitím efektov z hospodárskej súťaže významne profitujú aj spotrebitelia. Je teda prirodzené, že každý racionálne sa správajúci ekonomický systém by mal venovať ochrane hospodárskej súťaže náležitú pozornosť. Pritom nejde o ochranu samoučelnú, ale takú, ktorá smeruje k vytváraniu podmienok pre hospodársky rozvoj.

Hospodárska súťaž je teda ekonomický fenomén, ktorý je úzko naviazaný na systém fungujúceho trhového mechanizmu. Platí, že všetky opatrenia, ktoré sú schopné ovplyvniť podmienky trhového priestoru (trhového mechanizmu), môžu mať za následok zmenu podmienok v oblasti hospodárskej súťaže. To isté platí aj obrátene. Inak povedané, pôsobením hospodárskej súťaže dochádza k ovplyvňovaniu podmienok v rámci ekonomiky. Aby sme mohli posúdiť, či ide o proces pozitívny alebo negatívny, musíme ho analyzovať v ekonomickom kontexte so základnými problémovými oblasťami slovenskej ekonomiky.

V súčasnosti je potrebné venovať pozornosť najmä prvkom economickej stability a rovnováhy, a to tak v makro aj mikro úrovni, nízkemu rozvojovému trendu a podkapitalizovanej slovenskej ekonomike, ako aj nedostatočne rozvinutému konkurenčnému prostrediu. Teda pre zlepšenie stavu slovenskej ekonomiky sa javí ako prvoradá definovať také podmienky a prostredie, ktoré by na dlhodobom základe konštituovali a zabezpečili

stabilnú a rovnovážnu ekonomiku v celom ekonomickom systéme. Zároveň by sa mal optimalizovať hospodársky rast a z dôvodu, že je ekonomika podkapitalizovaná, mal by byť systém pre oblasť rozvojových procesov čo najefektívnejší a najhospodárnejší. Do mikroekonomického systému treba vnieť predovšetkým také prvky, ako je transparentnosť, založenie práva rovnakých možností, príležitostí a podmienok na trhu, teda rešpektovanie práva zákona. Ďalej treba jednoznačne posilniť prostredie efektívnej alokácie zdrojov alebo zabezpečiť, aby sa vývoj v oblasti štrukturálnych a reštrukturalných procesov riadil prostredníctvom hodnotových kritérií, ktoré sú založené na princípoch efektívnosti a hospodárnosti. Navyše takéto prostredie pôsobí motivačne aj pre vstup zahraničných investorov.

Za predpokladu, že sú uvedené predpoklady opodstatnené, možno na základe existencie a analýzy hospodárskej súťaže konštatovať, že tým najefektívnejším atribútom, ktorý spĺňa kritériá pre konštituovanie ekonomického prostredia, je práve fenomén efektívnej konkurencie. Neexistuje totiž prirodzenejší, efektívnejší a v najväčšom priestore pôsobiaci faktor z oblasti motivácie ako je konkurencia, neexistuje spravodlivejšie prerozdelenie zdrojov medzi subjektami, teda odvetviami ako v prostredí konkurencie. Konkurencia sa ďalej výrazne podieľa na podpore optimálneho hospodárskeho rozvoja a to prostredníctvom tých subjektov, ktoré na trhu pôsobia najefektívnejšie, najhospodárnejšie a najprogressívnejšie. Ide o faktor pôsobiaci protiinflačne a proreštrukturalizačne. Zároveň je základom pre dlhodobu stabilnú a rovnovážnu mikroklímu. Z toho potom vyplýva, že konkurencia na základe komplexného pôsobenia svojich účinkov jednoznačne zlepšuje úroveň v konkurencieschopnosti produktov. Z tejto analýzy jednoznačne vyplýva, že hospodárska súťaž je fenomén, ktorý v ekonomike jednoznačne zohráva pozitívnu úlohu. Na záver poznamenávam, že pokiaľ sa efektívna hospodárska súťaž nepresadí v podmienkach trhového mechanizmu, nemožno uvažovať o tom, že sa podarí vytvoriť dlhodobu stabilnú, rovnovážnu a konkurencieschopnú ekonomiku.

6. Použitá literatúra

ÁRENDÁŠ, M a kol. 1997. Základy ekonómie. VES SPU, Nitra 1997, s. 393,ISBN 80-967842-7-7.

BIELIK, P. 2006. Podnikové hospodárstvo. 1. vyd. Nitra: SPU, 2006. 10 s. ISBN 80-8069-698-5.

BIELIK, P. a kol. 2002. Ekonomika podnikov, Nitra: SPU, 2002.

BACOVÁ, V. 1999. Reštrukturalizáciou k výkonnosti a konkurencieschopnosti ekonomiky SR. In: Biatec, 1999, č. 2, s. 36.

BISHOP, S. - WALKER, M. 1999. The Economics of EC Competition Law. London, Dublin, Hong Kong, Sweet & Maxwell Ltd. 1999.

BLAŠKOVÁ, M. 1997. Politika hospodárskej súťaže. In: Hospodárska politika. 1.vyd. Bratislava: KON-PRESS, 1997. 359 s. ISBN 80-85413-30-2

DOBIŠOVÁ, M. 2000. Postavenie Protimonopolného úradu Slovenskej republiky. In: Vedecký seminár 2000. Legislatíva, marketing a manažment v poľnohospodárstve. Nitra: SPU, 2000. 56 s. ISBN 80-7137-791-0.

DOBIŠOVÁ, M. 2001. Hospodárska súťaž a jej postavenie v právnom poriadku SR. In: K aktuálnym otázkam v PpoK pri vstupe do tretieho tisícročia. Nitra : SPU, 2001. s., ISBN 80-7137-878-X.

DOBIŠOVÁ, M. 2001. Hospodárska súťaž a jej význam v procese začleňovania do Európskej únie. In: Medzinárodné vedecké dni 2001 – Zborník vedeckých prác. Ekonomické a manažérske aspekty trvalo udržateľného rozvoja poľnohospodárstva. Nitra: SPU, 2001. 25 s. ISBN 80-7137-970-0.

ELIÁŠ, K. a kol. 2004 Kurz obchodného práva. Obecná časť. Soutěžní právo. 4. vydání. Praha: C.H. Beck, 2004.

- FIGEL, J. - ADAMIŠ, M. 2001. Slovensko na ceste do Európskej únie. Kapitoly a súvislosti. 1. vyd. Bratislava: Centrum pre európsku politiku, 2003. 58 s. ISBN 80-968148-4-2.
- GOZORA, V. 2005. Podnikový manažment. Nitra : SPU, 2005. s., ISBN 80-8069-462-1.
- HAJN, P. 1995. Jak jednat v boji s konkurencí. 1. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 1995.
- HAJN, P. 2000. Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brne, 2000.
- HAJN, P. 2007. Prednáška pro posluchace studia LL.M. z práva nekalé soutěže, Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brne, dne 04.03.2007.
- HYNEK, M. a kol. 1996. Manažerská ekonomika. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1996. s. 456, ISBN 80-7169-211-5.
- KNAP, K. 1999. Právo hospodářské soutěže. In: Právny obzor, roč. 82, 1999, č. 3, 216 s.
- KRÁĽOVIČ, J. – VLACHYNSKÝ, K. 2006. Finančný manažment. 2. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2006. 33 s. ISBN 80-8078-042-0
- LISSE, L. 2007. Stanovisko Ústavu práva a právni vedy, LL/upav/2007/06, Právni nález ve veci, Nekteré aspekty generální klauzule nekalé soutěže.
- MAJDÚCHOVÁ, H. – NEUMANNOVÁ, A. 2006. Podnik a podnikanie. Bratislava: SPRINT, 2006. 220 s. ISBN 80-89085-69-5.
- MIŽÍČKOVÁ, L. a kol. 2004. Základy manažmentu. Nitra: SPU. 2004, ISBN 80-8069-375-7
- MUNKOVÁ, J. 2001. Právo proti nekalé soutěži. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2001.
- MURGAŠ, J a kol. 2001. Plánovanie a hodnotenie investícií a akvizícií v poradenstve, Nitra 2001, ISBN: 80-7139-087-9.

PELC, V. 1995. Hospodárska súťaž. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 1995. 168 s. ISBN 80-7169-124-0.

PISTOVIČ, J. 2003. Hospodárska súťaž. 1. vyd. Bratislava: Merkury, 2003. 64 s. ISBN 80-968789-7-2.

PROTIMONOPOLNÝ ÚRAD SR. Rozhodnutie o koncentracii. Bratislava.

SAMUELSON, P.A. - NORDHAUS, W.N. 1992. Ekológia 1. 1. vyd. Bratislava: Bradlo,1992, 420 s. ISBN 80-7127-030-X.

ŠÍBL, D. a kol. 2003. Európska únia a budúcnosť európskeho kontinentu. Bratislava: Ekonóm, 2003. 54 s. ISBN 80-225-1710-0

ZÁKON č. 513/1991 Zb. - Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

ZÁKON č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov.

ZENTKOVÁ, I. 1999. Trhové štruktúry. In: ÁRENDÁŠ, M. a kol.: Základy ekológie. 1. vyd. Nitra: SPU, 1999. 400s. ISBN 80-967842-7-7.

TICHÝ, L. a kol.1999. Evropské právo, C. H. Beck, 1999.

VINCÚR, P. a kol. 2002. Hospodárska politika. Bratislava: SPRINT, 2002. 206 s. ISBN 80-88848-99-7

<http://www.antimon.gov.sk>

<http://www.euroinfo.gov.sk>